

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV./STEVILKA 21

CELOVEC, DNE 24. MAJA 1962

CENA 2.— ŠILINGA

Odprta rana

Samo dober mesec še in že se bodo zaprla za učenci in učitelji šolska vrata. Zopet bo minilo leto, v katerem si je pridobila mladina novega znanja za poznejše življenje. Splošno je znano, da se nahaja avstrijsko šolstvo na visoki stopnji. Da bi se šolske prilike še izboljšale, pa je izdelalo prosvetno ministrstvo nov šolski zakon, s katerim bo izvedena po parlamentarni odobritvi največja šolska reforma v Avstriji, odkar je bil leta 1869 sprejet splošni državni ljudskošolski zakon. Na njem sloni celotno šolstvo v naši državi tudi še danes. Novi čas je izsilil tudi na tem področju sodobnim prilikam ustrežajoče spremembe. Razume se, da je v nizu tega razvoja umesten tudi pogled nazaj in naprej, v kolikor je v zvezi s šolanjem naše mladine v njenem materinem jeziku.

Državnim ljudskošolskim zakonom z dne 14. maja 1869 se je začelo v Avstriji za šolstvo novo obdobje. Saj je bila z zakonom vpeljana splošna šolska obveznost, ljudskošolski zakon pa je urejal tudi zadeve nekdanjih meščanskih oziroma glavnih šol ter vprašanja dolžnosti ustanavljanja šol. S postopno realizacijo določil državnega ljudskošolskega zakona je zajela ljudska šola vedno večje število otrok s temeljno izobrazbo, saj je zakon pouk tudi predmetno razširil, določil pa je tudi, da se mora ljudskošolsko učiteljstvo izobraziti v posebnih učiteljskih. Glede učnega jezika je v zakonu v § 6 rečeno: »O učnem jeziku in o poučevanju v drugem deželnem jeziku odloča, po zaslišanju tistih, ki šolo vzdržujejo in v mejah zakona, deželno šolsko oblastvo.«

Z odlokom prosvetnega ministrstva z dne 5. julija 1890 je ministrstvo odredilo za Koroško »da je treba otroke v prvem in drugem šolskem letu uvesti v nemški in slovenski jezik, od tretjega šolskega leta dalje pa naj se poučuje slovenščina v vseh oddelkih tedensko po tri ure. Na višji stopnji je treba pri teh učnih urah poleg branja, slovnice, pravopisa in pismenih nalog ponavljati snov, ki so se je učenci naučili pri nemških učnih urah, posebno tudi računstvo in zemljepis.« Na podlagi tega odloka je izdelal koroški deželni šolski svet poseben učni načrt za poučevanje slovenščine, v katerem pa je glede slovenskega pouka od 3. šolske stopnje dalje rečeno, naj se za slovenščino določene ure brez izjeme postavijo na konec dopoldanskega pouka, »da se zamorejo tisti otroci, ki se po želji svojih staršev slovenskega pouka ne udeležujejo, lahko brez kalitve šolskega reda odstraniti.«

Slovenskega pouka, ki je bil za dobo šestih let, torej od 3. do 8. šolske stopnje porinjen na konec urnika, tako nihče ni mogel resno jemati. Slovenskemu ljudstvu nenaklonjeno in v nemško-nacionalnem duhu vzgojeno učiteljstvo pa je skrbelo za načrtno odtujevanje naše mladine od materinščine. Na posebnem zborovanju koroških učiteljev je bilo treba po priključitvi Avstrije k nemškemu Rajhu slovenščino le še formalno odpraviti, v resnici pa slovenskega pouka pred letom 1938 marsikje že zdavnaj prej ni več bilo. Razmere so se spremenile šele po koncu druge svetovne vojne, ko se je začel na celovškem učiteljsku vzgajati primeren učiteljski naraščaj za dvojezične šole, ki so tedaj po svojem ustroju ustrezale željam manjšine. Z odlokom koroškega deželnega glavarja Wedeniga z dne 22. septembra 1958 je bilo obvezno dvojezično šolstvo na južnem Koroškem ukinjeno, 19. marca 1959 pa je sklenil avstrijski parlament manjšinski šolski zakon.

Vendar se na dvojezičnih šolah, odkar je bil izdan odlok deželnega glavarja, položaj ni izboljšal, ampak le poslabšal. Za to nosi brezdvomno v prvi vrsti odgovor-

Avstrija in evropska integracija

Ustanovitev posebne ministrske komisije za vprašanje povezave Avstrije z Evropskim skupnim tržiščem (EWG) je sklenil ministrski svet na svoji redni seji minuli torek. V tej komisiji bodo zvezni kancler, podkancler in naslednji ministri: za zunanje zadeve, za trgovino, kmetijstvo, finance, socialno skrbstvo in promet. Prvo sejo bo komisija imela že v soboto, kajti vprašanje Avstrije in njenega priključka k nastajajoči veliki evropski gospodarski skupnosti postaja vse bolj pereče, posebno ker stopajo pogajanja za pristop Velike Britanije že v odločilno fazo.

Zadeva seveda ni brez ovir, kajti glede pristopa Vel. Britanije delajo težave Francozi, ki nimajo razumevanja za posebne želje Londona glede Commonwealtha, to je gospodarske skupnosti, ki je ostala po prostovoljni »likvidaciji« britanskega imperija in prinaša vsem udeležencem nesporne koristi. Francija je namreč že zaradi svoje zemljepisne lege gotovo najvažnejši člen EWG, sedaj pa, ko se počasi otreša alžirskega bremena, raste pomen Francije v političnem in gospodarskem pogledu. V zadnjih letih se je EWG zelo okrepila, kajti področje šestih držav članic (Francije, Zapadne Nemčije, Italije, Belgije, Nizozemske in Luksemburga) preživlja blagostanje in gospodarski napredek, ki se more meriti samo z onim v Združenih državah Severne Amerike. Pač pa ostale evropske države, ki so ostale izven, čutijo neprijetne posledice v zunanji trgovini, pa tudi industrijski razvoj zaostaja za onim v državah EWG. Francija stavlja za pristop Velike Britanije ter upoštevanje njenega posebnega položaja, visoko ceno: Angleži bi naj delili z njo atomsko skrivnost, to se pravi, da bi pomagali Franciji ustvariti lastno atomsko silo, s čimer bi Francija postala četrta atomska veselila za Združenimi državami, Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo. Amerikanci so namreč to željo De Gaulle odklonili. Zaradi tega se je razmerje med Parizom in Washingtonom zelo ohladilo. Poučeni krogi pa računajo, da bodo te težave prej ko slej premoščene, posebno ker Združene države podpirajo vključitev Velike Britanije v EWG. S tem bi se namreč celotna svobodna Evropa gospodarsko zelo okrepila nasproti vzhodnemu bloku, obenem bi pa postala tudi notranje boljje uravnovešena. Sedaj je namreč EWG slonela na dveh stebrih, Franciji in Zapadni Nemčiji, pri

čemer spričo naglo naraščajoče gospodarske moči Zapadne Nemčije tudi njen pomen raste. Po pristopu Velike Britanije bi pa EWG imela tri glavne stebre.

Skrbi manjših držav

Za manjše evropske države, med njimi tudi Avstrijo, katerih zunanja trgovina je že sedaj iz naravnih razlogov usmerjena v sosednjo ali vsaj bližnje ozemlje EWG (Avstrija nad 50 odstotkov), postaja povezava z EWG naravnost življenjskega pomena. Države EWG namreč med seboj postopoma znižujejo carine, ne pa do držav nečlanic. Tako nastaja na znotraj velik trg brez ovir, nasproti nečlanicam pa raste obzidje visokih carin. Izguba trga EWG bi pa mogla povzročiti resno gospodarsko krizo v državah, ki so ostale zunaj, istočasno jih pa vreči v naročje vzhodnega bloka. Zato so v zadnjem času Avstrija, Švica, Danska in Švedska tudi začele misliti na ustrezno povezavo, da ohranijo svojemu blagu odprto pot v EWG.

Za Avstrijo, ki se je zavezala vojaški in politični nevtralnosti pa je zadeva dvakrat kočljiva. Treba bo vsekakor najti tak način povezave, da bodo gospodarske koristi pridobljene, nevtralnost pa ohranjena.

Ko je zvezni kancler dr. Gorbach pred kratkim obiskal Združene države, je tudi načel to vprašanje, kajti Amerika sicer ni član EWG, toda vse članice EWG so povezane vojaško in politično v Atlantskem paktu, zato ima tudi v zadevah EWG ameriško mnenje svojo težo, čeprav washingtonska vlada ni formalni partner v teh pogajanjih. V kratkem bo pa zvezni kancler obiskal Pariz, da De Gaulle razloži poseben položaj Avstrije, nato pa se bo z istim namenom podal še v Moskvo, kajti nevtralna Avstrija hoče živeti v prijateljstvu z vsemi.

Tragedija beguncev v Hongkongu

Minuli teden so v Hongkongu, eni izmed zadnjih še preostalih »kronskih kolonij« Velike Britanije, britanske policijske oblasti s silo vrnilo 5 do 7 tisoč beguncev, ki so bili pribežali iz sosednje Kitajske. Razjarjeni begunci, ki so povzdignili šele v prejšnjih nočeh prebežali preko meje, so napadli policajce, ki so ravno bili pri vračanju.

Novi val beguncev, ki je začel naraščati v minulih tednih v za britanske oblasti resnično neznosni razsežnosti, kajti Hong-

kong je poln kot škatla sardin, je posledica »skoka naprej«, ki so ga hoteli izvesti komunistični oblastniki na Kitajski ter spremeniti deželo čez noč iz nazadnjaške poljedelske v moderno industrijsko državo. Kar so pa dosegli, je lakota in množični beg ljudstva iz »ljudske republike«. Cenijo, da je od leta 1949 pribežalo v Hongkong 1 in pol milijona beguncev.

Hongkong postaja nekaj takega v Aziji, kot je bil zadnja leta Berlin v Evropi, namreč zadnja luknja, iz katere bežijo delavci iz »delavskega raja« pod komunizmom. Med begunci je tudi mnogo kmetov, kajti kolektivizacija zemlje je bila izvedena na Kitajskem s še večjo brezobzirnostjo kot v Sovjetski zvezi.

Britanska vlada se je obrnila na bližnje azijske države s prošnjo, da bi sprejele vsaj del beguncev, toda vse zapovrsti so to odklonile. Visoki komisar za begunce pri Združenih narodih, ki se doslej še ni zganil za te nove begunce, je minuli ponedeljek v Ženevi izjavil, da se bo bolj potrudil v bodoče. Novi valovi beguncev v Aziji sicer znova kažejo komunizem v pravi luči, po drugi strani pa je vračanje beguncev — menda je to stalna specialiteta angleške politike — pa tudi žalostno izpričevalo današnjemu civiliziranemu svetu, ki se tako ponaša s svojo humanostjo.

Naše otroke prijavimo za dvojezični pouk!

Državni šolski zakon nam koroškimi Slovincem nudi možnost, da se otroci v ljudskih šolah priučijo obeh deželnih jezikov, nemškega in slovenskega. Za to je treba izjave odgovornih vzgojiteljev vodji šole pri vpisu učencev v prvi razred, da želi svojega otroka prijaviti za dvojezični pouk v ljudski šoli.

Učitelji so dolžni te ustne ali pismene prijave vzeti na znanje!

Starši! Privočite svojim otrokom s prijavo za dvojezični pouk v šoli moderno jezikovno izobrazbo. Kolikor jezikov znaš, toliko veljaš — ta stara modrost se danes uveljavlja bolj kot kdaj poprej. Moderno gospodarsko in socialno življenje vedno bolj povezuje razna ljudstva medsebojno in sirote so, ki obvladajo pismeno in ustmeno samo eden jezik.

Kdor iz kratkovidnosti onemogoča otroku, da se priučijo tudi slovenščine v pismu in besedi, je prezrl znamenja našega časa in modernih prilik.

Starši! Prijavite torej svoje otroke v njihovem in svojem interesu za dvojezične ljudske šole!

- KRATKE VESTI -

Kabino vesoljske rakete, v kateri je ameriški letalec Glenn trikrat obkrožil Zemljo ter se potem vrnil nazaj, so minuli ponedeljek pripeljali v Beograd, kjer je sedaj razstavljena na tamošnjem mednarodnem tehniškem velesejmu.

Malomarnost je povzročila smrt 299 rudarjev ob eksploziji jamskega plina v premogovniku Luisenthal v Posarju, dne 7. februarja letos, je ugotovila preiskava, ki jo je izvedla posebna komisija ondotnega deželnega zbora. V poročilu je rečeno, da bi eksplozija povzročila samo 20 smrtnih žrtev, ako bi že itak v premalem številu postavljene »prašne zapore« vsaj te pravilno delovale. Prašne zapore so s kamnitim prahom posipane deske, ki jih v rudnikih postavljajo eno poleg druge. Pri eksploziji se potem prah pomeša z zrakom in tako zaduši ogenj.

Novo delo za ministre so si izmislili v angleškem parlamentu, najčastitljivejši ustanovi parlamentarne demokracije, ki velja za »očeta« vseh parlamentov sploh. V poslanski zbornici je minul teden minister za javna dela lord John Hope v debati o vzdrževanju javnih parkov na vprašanje konzervativnega poslanca Beamisha o pelikanih, ki žive v londonskem St. John's Parku izjavil, da je »posmrtna preiskava ugotovila, da je pelikan Wilfred po pravici nosil to ime«. Kar se pa tiče drugih tovrstnih še živih pernatih prebivalcev parka, pa se minister glede njihovega spola ni mogel izjaviti s tako gotovostjo, tudi ne glede nekega drugega pelikana, ki je s pokojnim Wilfredom živel na isti skali sredi nekega ribnika v parku. Pelikani so namreč tako podobni med seboj, da jih glede spola ni moč ločiti po barvi in obliki perja, kot velja to za druge pernate živali. Najlaže je pelikane razločiti, kadar se »ženi-jo«, kajti takrat je tisti pelikan, ki se muja z »dvorjenjem« gotovo samec. Z največjo resnostjo je omenjeni poslanec svetoval ministru, ki je odgovoren tudi za mestne parke, da naj v bodoče to zadevo razjasni — z opazovanjem.

Večerjo za Nobelove nagrajence je pred kratkim priredil ameriški predsednik Kennedy. Udeležili so se je vsi Nobelovi nagrajenci, ki žive v Združenih državah, razen pisatelja Williama Faulknerja. Ko so ga nekaj dni nato vprašali, zakaj se večerje ni udeležil, je odvrnil: »Živim nekaj sto kilometrov vstran od Washingtona. To je predolga pot zgoraj za eno večerjo.«

Politični teden

Premiki čet — za diplomacijo

V Bangkoku, ki mu pravijo tudi »Vzhodne Benetke«, eksotični prestolnici daljne ekvatorijske dežele belih slonov-Siama v Aziji, so se v sredo ob zori v dolgih vrstah in polni bojni opremi izkrcavali vojaki z ameriških bojnih ladij, ki so priplule v azijske vode na povelje ameriškega državnega predsednika Kennedyja potem, ko se je »laoška kriza« zaostrila. Komunistične čete v tej deželi, ki leži kot raztegnjen trak med obema svetovnim blokoma, so prelomile premirje in v naglih pohodih zasedle dve tretjini dežele. Med tem, ko so bežeče vladne čete prestopale mejo v Siam, so partizanske čete Patet Lao zasedale položaje ob eni strani, ameriške čete pa na drugi strani veletoka Mekong. Ko so presenečeni prebivalci miroljubne dežele Siam vpraševali do zob oborožene bojivite bojivnike »strica Sama«, kako dolgo bodo ostali v deželi, kamor so prišli na »povabilo« vlade, so odgovorjali: »Tako dolgo, dokler bo potreba«.

Že dostikrat je v zadnjih letih bil Zpad prisiljen, da je na podtalno napredovanje komunističnih partizanov, ki spodjedavajo obrobne postojanke Zapada po taktiki »rezin« (Salamitaktik) odgovoriti z odprto vojaško protiakcijo. Na Koreji se je iz podobnega položaja razvila pravcata »krajevna« vojna, v spominu so nam pa tudi izkrcanja v Libanonu, kjer pa je že sama demonstracija sile pripravila komuniste k neprostovoljni »miroljubnosti«, kajti vsaka taka akcija krije v sebi nevarnost, da spremeni mrzlo vojno v »vročo« — atomsko.

Podtalno rovarjenje in partizani — orožje komunizma

Dogodke v Laosu in jugovzhodni Aziji je treba gledati v širšem okviru »hladne vojne« med obema svetovnim taboroma, prav tako kot velja to za dogodke v Berlinu, na Srednjem vzhodu in drugod. Povsod poskuša mednarodni komunizem spodnesti zapadne postojanke s podtalno politično (agitacijo) ali vojaško (partizansko) akcijo. Ta način borbe je ugoden in »poceni« za Moskvo, po drugi strani pa zelo drag in še nevspešen za Zpad. Izkušnja namreč kaže, da lahko sorazmerno majhna vojaška sila 10–20 tisoč dobro izvežbanih in telesno utrjenih mož v gverilski vojni dela preglavice mnogo večjim in bolje oboroženim običajnim vojskam. Po drugi strani pa se Moskva noče spustiti v odprti spopad z Združenimi državami, ki bi se neizogibno spremenil v atomsko vojno, v kateri pa razpolagajo Združene države danes, kljub vsem tehničnim dosežkom Sovjetske zveze brez dvoma še vedno z večjo uničevalno močjo. Toda tako za ene kot druge bi bila — vsaj dokler vlada pamet — taka vojna nesmisel, kajti zapustila bi tako razdejanje, da bi zmagovalc ne bil nič na boljšem kot premaganec. Korist bi imel kvečjemu tretji, v tem primeru rdeča Kitajska, ki je vprav zaradi tega najbolj bojivita. Sovjeti sicer podpirajo kitajsko bojovitost v jugovzhodni Aziji, kajti za laoskimi partizani (in onimi v Južnem Vietnamu) stoje radosni kitajski botri preko meje, poleg sovjetskih seveda. Moskvi bi bilo čisto prav, če bi se Združene države zapletle v vojno s Kitajsko, in Sovjetska zveza bi potem posredovala za mir — v lastni prid.

Amerikanci in besede

Ameriška vlada je skušala v zadnjih letih omejiti sovjetsko podtalno prodiranje s pogajanjem, da se tako izogne uporabi vojaške sile. Toda izkušnja je pokazala povsod, da se komunisti tako dolgo pogajajo, dokler ne pretentajo in prevarijo nasprotnika, nato se pa s silo polastijo tega, kar pač morejo doseči. Tako je bilo v Berlinu, kjer so nekdanjo nemško prestolnico razdelili na dva dela in zagrozili, da bodo pobrali še zapadni del, nakar je morala Amerika odgovoriti, da bo v tem primeru uporabila orožje in je »za vsak slučaj« okrepila svoje čete v Berlinu in Evropi. In tako je sedaj tudi v Južnovzhodni Aziji.

Lani junija sta se Kennedy in Hruščev na Dunaju dogovorila, da bodi Laos nevtralen, toda trije politizirajoči principi, ki vodijo v tej dvamilijonski džungelski deželi politiko, zapadno usmerjeni Bou Oum, komunistični princ Souvanavong, »nevtralistični« Souvana Phouma, se niso »mogli« zediniti o sestavi skupne vlade, enostavno zato, ker so komunisti zahtevali zase ključna ministrstva, s pomočjo katerih bi po-

tem deželo prej ali slej popolnoma prevzeli. Ker zapadno usmerjeni predsednik sedanje vlade Boum Oum ni pristal na to, da bi komunisti dobili v roke vojno in notranje ministrstvo, to je vojaščino in policijo, so komunisti med razgovori, potem, ko so dobili ojačenje v moštvo in materialu, napadli vladne čete ter bili na tem, da zasedejo vso deželo, kajti Amerikanci so Boum Oumu ustavili vsako podporo, da ga tako omečijo za vstop v kompromisno vlado.

Dvomi »New York Timesa«

Toda sedaj, s komunističnimi četami na meji Siama, ki je vključen v obrambni sistem Zapada v tem delu sveta (SEATO), je v nevarnosti celotni vojaški sistem Zapada v južnovzhodni Aziji. Ni treba biti prerok, za napoved, da se utegnejo komunistični partizani kaj kmalu pojaviti tudi v samem Siamu, potem, ko v Južnem Vietnamu, ki že meji na komunistični blok postajajo vsak dan drznejši. Se razume, da washingtonska vlada ne namerava »korakati« v Laos, ker je položaj tam itak že skoroda brezupen. Gre za prikritje zapadne blamaže s pomočjo sestave nevtralistične vlade,

... in pri nas v Avstriji

Eni zbirajo, drugi zborujejo

Spremenljivo pomladansko vreme je minuli teden sovpadalo s spremenljivim ozračjem v notranji politiki, ki stoji vsa v znamenju priprav na državnozbornske volitve.

Dočim SPOe že marljivo zbira volilne darove med svojimi člani, pa se je OeVP vrgla na organizacijska zborovanja, kajti potreben je denar, odločujejo pa volivci. Po Salzburgu, kjer se je bila prejšnji teden začela volilna kampanja OeVP, je zadnje nedeljo postal Celovec za kratek čas skoroda središče države, saj smo imeli v našem deželnem glavnem mestu zveznega kanclerja dr. Gorbacaha v gosteh. Se razume, da je bil v deželi tudi domači ministar, dr. Schleinzler, ki je kot resorni šef izročil častno zastavo tradicionalnemu koroškemu 7. pešpolku Khevenhüllerjev. Zveznega kanclerja je privedel v Celovec sestanek zaupnikov OeVP, da jih pripravi za kar največjo volilno vneto.

Sicer pa se je začela volilna borba v neprijetnem ozračju stavek in novih zahtev po povišanju plač, s katerim pa gre »štric« povišanje cen. Stavka rudarjev in kovinarjev je tej skupini prinesla sicer večji del zahtevanega povišanja plač, in po njihovem zgledu so kmalu dosegli isto tudi delavci petrolejske industrije, toda ne eni in ne drugi se je ne bodo dolgo veselili. Te dni je bila povišana cena premoga za hišno kurjavo, gostilničarji po vsej Avstriji pa tudi že dvigujejo cene. Je to pojav, ki ga je redno opaziti vsako pomlad pred začetkom tujsko prometne sezone. Takrat cene dvignejo, češ da gre zgolj za sezono, po koncu sezone pa cene negibno obdržijo gori, kjer so bile. Nadalje je pri paritetični komisiji vložnih 5 novih zahtevkov po zvišanju cen. Zvišanje cen zahtevajo v prvi vrsti industrije, za katere so se zaradi zvišanja plač rudarjem in kovinarjem zvišali skoroda avtomatično njihovi proizvodni stroški. Trgovci tudi zahtevajo povišanje pribitka za zavijanje moke v znesku 20 grošev ter grožijo, da v nasprotnem primeru sploh ne bodo več prodajali moke. Skratka peklenški ples cen in plač se je znova začel vrteti s sapa jemajočo naglico, pri vsem tem pa plača »ceho« za spremljevano muziko — potrošnik. Prav zato so se minuli teden oglasili uradniki »eksekutive« (policije), češ da je treba vendar enkrat nehati s tem navijanjem. Razumljivo, kajti državnim uradnikom »mamka država« plač ni zvišala.

Volilna zadrega je velika

Obe stranki sta pa glede volitev pravzaprav v enaki zadregi, kajti obe imata ranljive točke in nobena ni gotova svoje reči. Rezultati ljudskega štetja so pokazali, da se bo spremenil tudi ključ, po katerem se razdeljujejo državnozbornski mandati. Kot je znano, je pri zadnjih volitvah prisoja mandatov, ki se ravna po številu prebivalcev posameznih volilnih okrožij izpadla tako, da je OeVP dobila 89, SPOe pa 88 mandatov. Če bi pa bili takrat upoštevali

ki so jo po ameriškem izkrcanju v Siamu zopet začeli sestavljati z nekoliko večjo vneto trije skregani principi, predvsem pa za zavarovanje Siama in Južnega Vietnama, na katerih temelji celotni obrambni sistem Zapada. Funkcija čet, ki so se izkrcale v Siamu, ni v vojskovanju, ampak so zgolj sredstvo za — diplomacijo. Politika pogajanj s komunisti ter nevtralne vlade pa skriva v sebi celo vrsto nevarnosti, namreč, da se komunistom potem, ko so enkrat vstopili v koalicijsko vlado, posreči da izvagonirajo svoje partnerje, kot se je to zgodilo v Romuniji, Madžarski ter drugih vzhodno-evropskih državah takoj po vojni. Prav zato celo ponavadi miroljubni in vsem razgovorom prijateljski »New York Times« vprašuje, ali bo zgolj z vojaškimi demonstracijami in diplomatskim govorjenjem moč ustaviti prodiranje komunizma, tako v Jugovzhodni Aziji kot tudi drugod?

Pa jugovzhodna Azija ni edina skrb ameriške vlade. Po nevspešnostih med Bonnom in Washingtonom zaradi Berlina, ki še niso povsem prestostene, so se pridružili še morda hujši prepiri med Parizom in Washingtonom, ob katerih si Nikita Hruščev v Kremlju veselo mane roke, kajti zanj so spori med zapadnimi zavezniki kot mana z nebes, po starem pravilu, kjer se kregata dva, tretji dobiček ima. Pa o teh zadevah podrobneje na I. strani.

premičke, ki jih je prineslo ljudsko štetje, bi se število prisojenih mandatov spremenilo in sicer v 78:78. Zadostuje pri teh volitvah torej zgolj malenkostna sprememba, za povzročitev dalekosežnih posledic.

Zakon o ERP kreditih

Končno sta se kljub vsej predvolilni zaposlenosti obe vladni stranki zedinili glede zakona o upravljanju fonda ERP (Marshallovega načrta). To sta morali narediti, ker obe potrebujeta doslej zamrznjeni denar. Zgodilo se je, kot običajno, vse po porporcu, pri čemer so potegnili socialisti tolstejši del, kajti od torte 800 milijonov bo odpadla dobra polovica, t. j. 400 milijonov na poddržavljeno industrijo, 250 na privatno industrijo in obrt, 150 milijonov šil. pa na kmetijstvo. Povrh tega se je po OeVP morala odpovedati večini v odboru za podeljevanje nizkoobrestnih posojil, kjer je prej vladalo razmerje 4 člani OeVP proti 3 članom SPOe, v prid popolne enakosti glasov obeh strank (4:4).

Dočim industrija dosega zvišanje plač in cen, pa mora poljedelstvo potpežljivo čakati, kajti obe vladni stranki sta vezani na sklenjene sporazume, rjavkasti »prijatelji« kmeta pa lahko sicer vse obljublajo in vse zahtevajo, dati ali narediti pa jim ni treba nič, kar tudi ne morejo, ker pač niso na oblasti.

V celoti vzeto je bil minuli teden bolj pičel, toda eno veselo vest le moramo poročati: Na Dunaju imajo zopet obisk. Prišla je priljubljena in miroljubna nizozemska kraljica Julijana s svojima mladima, živahnima za ženitev godnima hčerkama. Politiki imajo zopet polne roke dela s sprejemi, malicami, izleti in podobnimi važnimi opravili, da visokim gostom ni dolgčas. Pa kadar je treba delati družbo damam, Dunajčani itak slovijo po svoji vneti. Za vse jih itak poplača — ves narod.

Praznik č. šolskih sester v Rimu

V nedeljo, dne 3. maja je novoimenovani kardinal protektor nadškof Alojzij Marella v okviru popoldanske slovesnosti in akademije prevzel svojo funkcijo v osrednji hiši tega zasluznega reda, ki ga je pred 100 leti ustanovil služabnik božji škof Anton Martin Slomšek v Mariboru. Kardinal protektor je zaščitnik in svetovalec redov, ki so razširjeni preko mej ene škofije ali dežele in imajo svoje središče v Rimu. V imenu sester je na sedežu reda pozdravila kardinala protektorja sestra Hiacinta, med akademijo pa je spregovoril p. Balič, hrvaški frančiškan in predsednik Papeške Marijanske akademije v Rimu. V svojem nagovoru je dejal, da se je kongregacija od svojega začetka v Mariboru, kjer je bila njena materna hiša, razširila po vsej Sloveniji, Koroškem in Primorskem in nato še naprej po Hrvaški in Srbiji ter celo preko morja v Egipt, Severno in Južno Ameriko. Posebno se je odlikovala pri vzgoji mladine in strelbi bolnikov. Ko je red pod vodstvom generalne prednice č. Terezije Hanželič dosegel svoj največji razmah, je ob začetku 2. svetovne vojne ta modra voditeljica prenesla sedež reda iz Maribora v Rim. Tu

SLOVENC

doma in po svetu

Dinko Bertoncelj - iz Antarktike v Ameriko

Pred kratkim je obiskal Slovence v Torontu (Kanada) g. Dinko Bertoncelj, slovenski športnik, ki se je pred leti udeležil argentinske ekspedicije na Dhaulagiri, nato pa je več let prebil kot tehnični vodja argentinske odprave v Antarktiki, v bližini Južnega tečaja naše Zemlje. Sedaj pa je prišel v Združene države kot smučarski učitelj. Na sestanku v župnijski dvorani slovenske fare Marija Pomagaj je predaval o svojih planinskih podvigih in doživljajih. Bil je tako skromen, da o samem sebi ni skoroda nič govoril, pač pa je z živo besedo spremljal krasne slike, ki jih je bil posnel v pogorjih Himalaje, na gorskih velikanih Južne Amerike ter večnem ledu Antarktike.

Pester program „Ljubljanskega festivala“

Letošnji, že 10. ljubljanski festival, bo od 1. do 9. julija. Ta osrednja poletna kulturna prireditel v prestolnici Slovenije je postala tudi mednarodno znana in je privabila mnogo tujcev. Zato je pred nekaj meseci objavljena vest, da nameravajo festival baš za 10-letnico ukiniti, zbudila v slovenski javnosti veliko ogorčenje, nakar so pristojni faktorji vest zanikali ter naznanili, da so predvidene samo nekatere organizacijske spremembe. Kot kaže pravkar objavljeni program, bo letošnji festival tudi zanimiv in na znatni umetniški višini. Pod naslovom »Revija jugoslovanskega baleta« bodo na programu nastopi najboljših baletnih ansamblov, ki bodo med drugim izvajali tudi nekatere klasične balette kot »Romeo in Julija« in »Klasična simfonija« Prokofjeva, »Petruška« Stravinskega, »Rimske fontane« Respighija; poleg tega bodo izvajali še izvirne balette slovenskih skladateljev Osterca in Švare.

Igralski nastop akademikov v Chicagu

Pred kratkim je čikaški odsek društva SAVA (Slovenski akademiki v Ameriki) priredil igro »Mrtvaški ples«, ki jo je spisal Alojz Lipl in prevedel Anton Sovre, mojstrski prevajalec klasičnih del v slovenščino. Vsebinska te duhovne igre predstavlja ločevanje duše od telesa, tisto zadnje romanje, ki mu nihče ne more izbehniti. Mladi fantje in dekleta, sinovi slovenskih rojakov, ki se poleg študija na ameriških univerzah posvečajo tudi gojitvi slovenske besede in kulture, so igro lepo podali, za kar jih je številno občinstvo obilno nagradilo z aplavzom. Poročevalec v »Ameriški domovini« pripominja: »Slovenci v Chicagu smo lahko ponosni na našo mladino, ki hoče nastopati v slovenskem jeziku ter gojiti naše narodno izročilo in kulturo.«

Razstava abecednikov od Trubarja do danes

V prostorih Slovenskega šolskega muzeja v Ljubljani je bila razstava slovenskih abecednikov. Pokazala je razvoj pouka slovenščine izza njegovih začetkov v 15. stoletju do danes. Razstavljeni so bili abecedniki iz vseh dob, od Trubarjevega pa do sodobnih čitank za prve razrede ljudskih šol. Razen tega so vključili v razstavo tudi redke primere ohranjenih lepopisnih zvezkov šolarjev. Najstarejši med njimi je iz leta 1795.

Slovenska slikarica razstavlja v Parizu

V Galeriji »Tonalités« v Parizu je priredila razstavo svojih starejših in novejših del, slovenska akad. slikarica Marjanica Savinšek, ki je naletela na zelo dober odmev pri sila razvajeni pariški kritiki, saj je Pariz svetovna prestolnica slikarske umetnosti. Tako pravi kritik Chabanon v reviji »Le Peintre« (Slikar), da je zaradi premišljene kompozicije ter polne barvitosti treba podobe Savinškove označiti kot popolne. Revija »Arts« (Umetnost) pa jih hvali zaradi »resničnega zanosa«, ki jih preveva.

je sredi vojne vihre in razdejanja začela iz nič graditi novo postojanko, ob požrtvovalnem sodelovanju sester, ki se niso ustrašile nobenega dela in nobene žrtve. Posebno podporo je imela v tedanjem protektorju reda, sedaj že pokojnem kardinalu Fumasoni-Biondiju in p. Antonu Prešernu, generalnemu asistentu jezuitskega reda za slovenske dežele. Kljub največjim težavam pa je č. mati Terezija Hanželič imela vedno odprto srce in roko za medvojne in povojne begunce in kdor je potrkal na vrata redovne hiše na via deli Colli, ni odšel lačen in brez dobrega nasveta. Zato so danes dolžniki č. matere Terezije, ki v visoki starosti uživa zasluženi pokoj, in č. sester, raztreseni po vsem svetu. Njeno delo sedaj uspešno, z veliko predanostjo in močno voljo nadaljuje sedanja generalna prednica č. mati Terezija Vidan, ki vodi 1300 redovnic na štirih kontinentih pri njihovem delu za kraljestvo božje. Novi kardinal protektor je v svojem odgovoru obljubil sestram vso možno pomoč. V kapeli je ob zaključku bila zahvalna pesem z blagoslovom. Med odličnimi gosti sta bila tudi nadškof iz Zagreba in škof iz Skoplja.

O vplivu glasbe na zdravstvo

»Glasba govori vsemogočni jezik, s katerim se sprosti duša«, pravi nemški skladatelj in glasbeni književnik Robert Schumann, ki je umrl leta 1856, star 46 let. Ta izrek, oziroma ocena glasbe je vsekakor upravičena.

Čudovit vpliv glasbe na duševno življenje človeka je namreč že od nekdaj znan. Že stari Grki so pripisovali glasbi učinek, ki odpravlja občutke strahu, žalosti, jeze, sovraštva in grozovitosti. Kdo že ni občutil dobrodejnega vpliva glasbe na lastnem telesu? Glasba preganja bridkost, pomirja otroka in ga uspava, poveča delazmožnost, vzame vojakom strah pred smrtjo in bolniki, ki poslušajo glasbo, neredko pozabijo na svoje bolečine.

Tudi lepoznavsko slovstvo nam prikazuje mnogoštevilne primere o čudovitem vplivu glasbe. Odiseja, starogrška epska pesnitev, pripoveduje o Odiseju, kralju goratega otoka Itake v Jonskem morju, naslednje: Med 10-letnim blodenjem po morju na povratku v domovino po padcu Troje so ga njegovi pomorščaki komaj zadržali, da ni podlegel zapeljivemu petju siren, bajeslovnih pomorskih deklic s ptičjimi telesi, ki so moške s petjem očarale in privabile k sebi ter jih nato kruto umorile.

Orfej, pevec in godec na liro, starogrško glasbilo na 7 strun, iz Trakije na Balkanskem polotoku, je s svojim čudovitim igranjem na ta instrument ljudi popolnoma začaral, prav tako tudi divje živali, kamne in drevesa, nam poroča starogrško bajeslovje. Ko so mu s silo odpeljali soprogo Ciridiko, je bogove podzemlja s svojim gajivim petjem tako očaral, da so mu jo vrnil.

Imamo slovenski narodni izrek, ki pravi, da ubrana (melodiozna) pesem gađa uspava in kamen omehča, s čimer hoče izraziti narod ganljivost v resnici nadvse lepih slovenskih pesmi.

Nemško bajeslovje pripoveduje, da pahne vodna vila Lorelei z vrha neke strme istoimenske obalne pečine ob Renu brodarje s svojim omamljivim petjem v pogubo. Upodablja jo kot stasito, očarljivo lepo mladenko z dolgimi zlatorumenimi lasmi, ki si jih češe vrh te skale. Njeno petje brodarje tako prevzame, da priplujejo, ne meneč se za nevarnost, preveč blizu k skalovju, in spregledajo zaradi zamaknenosti ostre čeni, skrite pod vodo, na katerih se njih čoln razbije, brodarji se pa utopijo.

Tannhäuser, srednjeveški lirik in ljubljanski pesnik iz 13. stoletja, postane zaradi svoje nestanovitnosti predmet ljudske pripovedke. S čarobnimi zvoki ga zvabi Venera v notranjost istoimenske začarane gore, kjer koleba pod vplivom glasbe med čutno in idealistično ljubeznijo, pri tem pa pozabi na svoje poslanstvo in čas, da bi se vrnil. Končno se Tannhäuser izmuzne svoji zvodnici in potuje skesano v Rim, kjer

mu papež začasno zabrani odvezo. Dobil jo pa bo, ko bo v njegovi roki ozelenela suha palica, ki mu jo je bil dal papež. Tannhäuser se obupan vrne zopet v gore Venera in papeževa palica začne na čudežen način zopet poganjati. To dogajanje je deloma podlaga Wagnerjevi operi »Tannhäuser«.

Tudi slovensko bajeslovje ima svoje vile in žalik žene, ki prepevajo v planinah in omamljajo z nebeškim petjem pastirje, ki pasejo tamkaj svoje črede, kakor tudi ljudi, ki so hodili po planinah in so se jim skušali približati.

O slovenskem bajeslovnem Kralju Matjažu, ki odgovarja zgodovinskemu ogrškemu kralju Matiji Korvinu, ki je umrl leta 1490, star 32 let, kroži nekaj sličnega kot o Orfeju. Tretja pesem, ki poje o tem bajeslovnem kralju, popelje junaka v podzemlje, kjer s svojim očarljivim igranjem na gosli omehča celo samega kneza peklenščakov. Ta dovoli Matjažu, da vzame svojo soprogo Alenčico zopet nazaj na zemljo. Ker pa je začela Alenčica kljub prepovedi med potjo govoriti, se je morala na žalost Kralja Matjaža zopet vrniti v podzemlje.

Akustični dražljaji in posamezni glasbeni komadi vplivajo na mnoga telesna do-

Kaznjenci imajo prednost pred poštenjaki

Sociologi, vzgojitelji in pravni strokovnjaki si po vsem svetu belijo glave, kako bi hudodelce po odslužitvi ječe spet vključili v redno življenje. Največja težava je v tem, da kaznovanega človeka nihče ne mara sprejeti na delo, marsikomu pa to celo prepovedujejo postave.

Edina dežela na svetu, ki te skrbi ne pozna, je bivši angleško-egiptovski Sudan. V tej državi, ki na splošno velja za zelo zaostalo, imajo kazensko-pravni red, kakor ga drugod ne najdemo. Njegova posebnost je v tem, da človeka, kateremu je spodrsnilo in se je pregrešil zoper postavo, že vnaprej in z vsemi silami pripravljajo za bodoče sposobno in redno življenje v družbi.

Razen tega pa pri Sudancih niti ne velja za sramoto, če je kdo bil zaprt. Takoj, ko ga izpuste in je svoj dolg do države in skupnosti poravnal, pričakujejo, da se je iz tega kaj naučil in da se bo v bodoče vedel kot vzgleden državljan. To zaupanje gre tako daleč, da dajejo delodajalci izpuščenim kaznjencem prednost pred vsemi drugimi prošnjiki, ker bivši prebivalci jetnišnic veljajo za najzanesljivejše.

Potrdila o tem, da je kdo prebil krajši ali daljši čas v sudanskih zaporih, so najbolj ljubosumno varovane in najbolj upoštevane listine. Kdor se izkaže z njimi, ga vsak podjetnik pa tudi vsaka državna usta-

gajanja. Spreminjajo globokost in ritem dihanja in učinkujejo tudi na delovanje srca in ožilja. Nadalje vplivajo na krvni tlak, na utrip žile in porazdelitev krvi v posameznih delih in organih telesa, na zmogljivost mišic, na izločevanje prebavnega soka v prebavnem traktu itd.

Ko so ugotovili, kako vpliva glasba na telo in dušo človeka, nam je postalo jasno, zakaj so imeli že od pamtiveka glasbo za zelo učinkovito zdravilo.

Že sveto pismo navaja, da je David, drugi kralj Izraelcev, rešil ožnost svojega prednika Sava za igranjem na harfo.

Aristoksen, grški modroslovec 4. stoletja pred Kristusom in učenec Aristotela, je dravil blazneže na ta način, da jih je spravil z glasom trobente najprej v besnost, potem pa jih je zopet pomiril z zvokom flavte.

V srednjem veku so skušali z glasbo vplivati na hysterijo in na druge duševne in organične bolezni.

Konec 17. in v začetku 18. stoletja je nemški zdravnik dr. Mesmer, utemeljitelj po njem imenovanega »mesmerizma«, to je zdravljenja z magnetizmom, zdravil svoje bolnike ne samo z magnetiziranjem, temveč tudi z glasbo flavte, steklene harmonike in čembala, neke stare vrste klavirja, kar je prinašalo bolnikom zdravje ali pa je njihove težave vsaj omililo.

(Dalje prihodnjic)

nova, rada zaposli. Seveda ima tudi to ravnanje svoje vzroke.

Izpuščen kaznjenc ima namreč sposobnosti, ki ga delajo za dragoceno moč. Zna na primer brati in pisati in s tem neizmerno presega 90 odstotkov svojih rojakov, ki so še nepismeni. V ječi je šolski pouk obvezen in zanimivo je, da ga noben hudodelc ne odklanja kot kaj neprijetnega in prisiljenega.

V Sudanu je žeja po izobrazbi zelo velika, toda šole lahko odpirajo samo, če je na razpolago denar za to. Tudi oblasti nič ne tajijo, da so ječe največja in najboljše organizirana šolska in vzgojna ustanova v deželi. Kakor trdijo ciniki, marsikateri državljani nalašč zagreši kaj prepovedanega, samo da se lahko reši nepismenosti in si pridobi nekaj izobrazbe, ki je mnogim poštenim Sudancem po sili razmer še nedostopna. Toda kaznjenci se nauče še nečesa drugega, ne samo branja in pisanja. Kdor odsedi v ječi vsaj tri leta, je ne zapusti, ne da bi ga bili izobrazili za dobrega obrtnika, ali strokovno usposobljenega delavca. V delavnicah za jetniške vladata poseben red in tovarišstvo. Kdor jih obišče, ne loči, kdo je paznik in kdo je zapornik, zakaj jetniško osebje ne nosi nikakršnih uniform. Uslužbenci v kazniščah ne ravnajo s svojimi varovanci kot z

manj vrednimi bitji in ljudmi brez časti. V pravo zamreženo celico vtaknejo jetnika samo v izjemnih primerih.

Sudanski kaznjenci imajo po dva tedna dopusta na leto, ki ga prebijejo v posebnih počitniških taboriščih, urejenih na državne stroške ob bregovih Nila. Čeprav se jetniki tam lahko prosto gibljejo, se doslej, vsaj kakor trdi vrhovna uprava jetnišnic v Hartumu, še ni primerilo, da bi bil kdo ušel.

Po dosedanjih statistikah se je ta kazenski ustroj v Sudanu dobro obnesel. Niti petina ljudi, ki so kdaj bili v ječi, se ne pregreši proti postavam; takih, ki pa pridejo v zapor tretjič v življenju, je pa nekaj manj kot tri odstotke.

Ta poskus so v Sudanu začeli še Angleži, ko so deželo upravljali oni, a le v omejenem obsegu. Po razglasitvi neodvisnosti so vsi stvar razširili in se je navzlic napovedim črnogledov izkazala za odlično in splošno koristno. Vendar menijo črnogledi, da bo tega razveseljivega stanja za »aristant« konec, ko bodo tudi poštenjaki znali brati in pisati.

Gospodje med seboj

Leta 1852 je lord Enderson, premožen angleški veleposelstnik, bival s svojo rodbino v Rimu. Ko se je nekega večera sprehajal po mestu, ga je pot slučajno pripeljala do Koloseja. Zamišljeno je počasi stopal naprej, kar je nenaadno začul za seboj korake. Neki moški, oblečen kot katoliški duhovnik, šine mimo njega, tako da se celo zadene obenj. Neznane je ravno zginit za Konstantinovicim slavalokom, ko poseže lord slučajno po svojo uro. Ali kako se začudi, ko vidi, da je nima! Urno se spusti za tistim človekom, prepričan, da ima opraviti s tatom, preoblečenim v duhovnika. Dohiti ga in odločno zahteva svojo uro nazaj.

Italijan seveda ni razumel, kaj hoče Anglež od njega, ta pa tudi ni vedel, kaj pravi oni. Vendar je lord onemu tako dolgo dopovedoval, kaj terja, da je Italijan končno trepetaje izročil svojo uro.

Doma je lord ženi veselo pripovedoval, kaj se mu je pripetilo. Nemalo pa je bil presenečen, ko mu je povedala, da ure sploh ni imel s seboj. Enderson izvleče zopet dobljeno uro iz žepa in spozna, da res ni njegova. Silno ga je zadelo, ko je videl, da je brez volje in vednosti postal ropar.

Takoj drugi dan je odšel na bližnjo stražnico in razložil, kaj se mu je pripetilo. Povedali so mu, da se je tisti duhovnik, neki monsinjor, že zglasil tam in se pritožil, da ga je prejšnji večer na njegovem večernem sprehodu napadel neki ropar in ga prisilil, da mu izroči svojo uro.

Stvar je prišla v časnike in ves Rim se je tedaj smejal temu dogodku.

Jack London:

3

Ljubezen do življenja

Držal se je bolj na levo in se zdaj pa zdaj ustavil, da je jedel močvirne jagode. Gleženj mu je odrevenel in šepal je močnejše, toda ta bolečina je kar zginjala spričo bolečine v želodcu. Glad je ostro grizel. Glodal je in glodal, tako da mož naposled ni mogel več vedno misliti na pot, ki se je mora držati, da bo prišel v deželo drobnih stebel. Močvirne jagode niso mogle ublažiti tega glodanja, grizle so in dražile, da sta ga bolela jezik in nebo.

Prišel je v dolino, kjer so se snežne jerebice s plahutajočimi krili dvigale s pečin in močvirja. »Kr-kr-kr« so kričale. Metal je kamenje za njimi, pa jih ni mogel zadeti. Položil je culo na tla in jih zalezoval, kakor maček zalezuje vrabce. Ostré skale so mu prevezale hlačične in njegova kolena so začela puščati krvave sledove, toda bolečine ni čutil, ker ga je prehudo grudil glad.

Plazil se je po mokrem mahu, da se mu je premočila obleka in ohladilo telo, toda tega se ni zavedel, tako vročično si je želel hrane. Snežne jerebice pa so vselej vzletavale in plahutale pred njim, dokler mu njihov »kr-kr-kr« ni začel zveneti kakor posmehovanje, da jih je proklinjal in kričal nad njimi z njihovim lastnim klicem.

Enkrat se je priplazil do jerebice, ki je najbrž spala. Ni je opazil, dokler mu ni iz svojega skalnatega zavetja srfotala v obraz. Kakor se je ptica preplašeno vzdignila, tako zmedeno je segel po njej in tri

repna peresa so mu ostala v roki. Gledal je za njo in jo sovražil, kakor da mu je storila strašno krivico. Potem se je vrnil in oprtal svojo culo.

V teku dne je prihajal v močvirnate doline, kjer je bilo več divjačine. Čreda kanadskih severnih jelenov je šla mimo njega, dvajset ali še več živali, muka zanj, ker so bile le streljaj daleč. Lotevala se ga je divja želja, da bi tekel za njimi, prepričan, da bi jih lahko upelhal do smrti. Naproti mu je prišla črna lisica, ki je nosila snežno jerebico v gobcu. Mož je zavpil. Krič je bil strahovit, toda lisica je prestrašena odbegnila, ne da bi izpustila jerebico.

Pozno popoldne je hodil ob potoku, mlečno belem od apna, ki je tekel med redkimi šopi trstike. Kadar je tako trstiko močno potegnil blizu korenine, je izvlekel nekaj, kar je bilo podobno mladi čebulni klici in ni bilo večje od glave žeblja za strešnike. Bilo je mehko in pod zobmi je zahrustalo, kar je čudovito napovedovalo hrano. Toda vlakna so bila žilava. Lepljivo tkivo je bilo prav tako kakor jagode prepojeno z vodo, hranljivo pa ni bilo prav nič. Otresel se je curle in se po vseh štirih spustil med ločje, pri čemer je zvečnil in mlaskal kakor govedo.

Bil je zelo utrujen in pogosto si je zaželel počitka — legel bi in zaspal; toda neprenehoma ga je gnalo naprej; gnal ga je bolj glad kakor pa želja, da bi prišel v deželo drobnih stebel. Po lužah je iskal žab in z nohti je grebel po zemlji za črvi, naj je še tako dobro vedel, da tako daleč na severu ni ne žab ne črvov.

Zaman je iskal po vseh lužah, ko pa je začel padati dolgi somrak, je v taki luži odkril osamljeno ribico, veliko kakor klen. Segel je po njej in potopil roko do rame, toda riba se mu je izmuznila. Skušal jo je zgrabit s obema rokama in je pri tem razmehal mlečno belo blato na dnu. Bil je tako razburjen, da je padel v vodo in se zmočil do pasu. Potem je bila voda preveč blatna, da bi mogel videti ribo, in moral je počakati, da se je blato sesedlo.

Lov se je ponovil, dokler voda ni bila spet motna. Toda on ni mogel čakati. Odvezal je svoj cinasti lonec in začel plati vodo iz luže. Spočetka je plal divje, tako da se je škropil in zhlaval vodo tako blizu, da je tekla nazaj v lužo. Potem je začel delati skrbneje, skušal je biti zbran, čeprav mu je srce butalo ob prsi in so se mu roke tresle. Čez pol ure je bila luža skoraj suha. Tudi za skodelico vode ni bilo več v njej, ribe pa ni bilo. Našel je skrito razpoko med kamenjem, po kateri je riba pobegnila v sosedno, večjo — lužo, ki je ne bi mogel izčrpati, če bi delal noč in dan. Ko bi bil vedel za razpoko, bi jo bil spočetka zamašil s kamnom in riba bi bila njegova.

Tako je razmišljal, se stisnil v dve gube in se zgrudil na moko zemljo. Spočetka je jokal potihno sam pri sebi, potem je jokal glasno proti neusmiljeni samoti, ki ga je obkrožala, in še dolgo potem ga je stresalo močno, suho ihtenje.

Naredil si je ogenj, popil nekaj lončkov vroče vode, da se je ogrel, in se utaboril na skalnatem hrbtu kakor prejšnjo noč. Naposled se je prepričal, da so vžigalice še

suhe, in je navil uro. Odeji sta bili mokri in hladno lepljivi. V gležnju mu je kljuvala bolečina, toda vedel je samo, da je lačen. V svojem nemirnem spanju je sanjal o pojedinah in gostijah in jedeh, ki jih nosijo na mizo na vse mogoče načine.

Zbudil se je premržen in bolan. Sonca ni bilo. Sivina zemlje in neba je postala še temnejša, še globlja. Pihal je oster veter in prve snežne plasti so pobelile vrhove hribov. Zrak okoli njega se je zgostil in postal bel, medtem ko je on zakuril in si spet pogrel vode. Sneg je bil moker, na pol dež, in snežinke so bile velike in vlažne. Spočetka so se stopile, kakor hitro so padle na zemljo, toda padalo jih je vedno več, pokrile so zemljo, gasile njegov ogenj in mu kvarile zalogo maha, s katerim je kuril.

To mu je bilo znamenje, da je oprtal culo in se odmajal naprej, ne da bi vedel kam. Ni mu bilo mar dežele drobnih stebel, ne Billa in skrivališča pod prebrnjenim čolnom ob reki Dease. Gospodoval mu je glagol »jesti«, bil je nor od lakote. Ni se več menil za to, v kateri smeri hodi, samo da ga je pot vodila po močvirnatih dolinah. Tipaje je iskal pot skozi mokri sneg k vodenim močvirnim jagodam in prav tako je tipal k ločju, ki ga je izdiral s koreninami. Toda to je bila pusta hrana in ga ni mogla zadovoljiti. Našel je rastlino grenkega okusa in pojedel vse, kolikor je mogel najti, čeprav tega ni bilo veliko, kajti bila je plazeča se rastlina in nekaj palcev snega jo je zlahka pokrilo.

(Dalje prihodnjic)

Dijakinje so nastopile

Preteklo nedeljo so se naša dekleta, ki študirajo v Celovcu, lepo postavile. Zaigrale so nam šaljivo-resno dekliško igro »Magdina žrtev«, ki jo je spisal že znani pisatelj dekliških iger Janko Mlakar.

Magda, jetična deklica se odpove nadaljnjemu šolanju, ker čuti v sebi bližajočo se smrt. Krog sebe zbira krožek dobrih vernih dijakinj.

Njena nasprotnica Tjaša jih skuša na vse načine odtegniti njenemu vplivu. In res, uspe ji zbrati krožek »naprednih« deklet, ki se pa niso odločile za krožek toliko iz želje po resničnih naprednih idejah, ampak le bolj iz mode in strahu, »da jih ne bi kdo zmerjal za farške in tercijalke...«.

— To skupino pa podžiga profesorica Hrenova s svojimi enako naprednimi nauki, o katerih si pa sama ni prav na jasnem in zato zbuja jo le smeh.

Nekako na sredi pa je Vera, ki pa po-

Pri nas na Koroškem

kvici sv. Uršule, dala besedo zvestobe štefeji Fugger, pd. Kajžnikov iz Hodnine, in Mici Frumlacher iz St. Jakoba. Če bo toliko blagoslova z neba kot dežja, ga ne bo manjkalo! Hanzej Miklavčič, pd. Voričev, se nam je umaknil z Micko Prein v rožeško cerkev, od tam pa na Vernberk. Naj ne pozabi na dom v Gorinčičah, ki potrebuje gospodarja! Pokova hiša v Veliki vesi je že željno pričakovala mlade gospodinje. Gabrijela Obilčnik, pd. Andrejčeva iz podgorskih Rut, se je odločila, da z Nejškom

Schittelkopf deli veselje in trpljenje na lepo urejeni kmetiji. Upamo, da bo kmalu pozabila celovško službo in se z ljubeznijo posvetila novemu domu in domačim. Na oklicih je še Tavčarjev Hanzej, ki bo iz sorodne sosesčine pripeljal na dom Ljudmilo Knafl, pd. Fištrovo. Pod varstvom sv. Antona se bosta podala na skupno pot življenja in želimo, da bo njima in vsem novoporočenim v sreči in zadovoljstvu! Naj zraste iz njihovih družin nov rod, ki bo zvest izročilom prednikov v St. Jakobu!

Smrt nas je tudi obiskovala. Prav na Veliko noč je onemogla bivša Krajčeva mati Marija Sitter v Svatnah, ki je večer življenja preživela pri svoji hčeri. Doživela je lepo starost 92 let. Na Reki je umrl mizarški mojster Adolf Döbernik v starosti 81 let. Preteklo soboto je smrt rešila mučnih bolečin Frtina na Breznici, Hanzeja Drofena, ki se ni dopolnil 52 let. Narava pač ni železna: preveč se je gnal in premalo se je pazil! Naj počivajo v miru!

Vse pa prekaša Lebnova babica, ki slabi, a še živi in je v sredo, 16. majnika, dopolnila 101 leto in stopila v 102. leto! Rojena je bila 16. majnika 1861! Redki zemljani, ki doživijo tako visoko starost. Ob njihovi starosti se še posebno zavemo minljivih svojih dni!

Življenje gre svojo pot in še uveljavlja svojo moč nad smrtjo. 12 pogrebom v letošnjem letu postavlja nasproti 20 rojstev in krstov! In vsako leto prekipeva to življenje preko farnih meja v sezonska mesta, kjer se hoče uveljaviti. Želimo, da se ne izgubi ali pohoditi pusti... Kajti denar ni vse!

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

V proslavo petletnega obstoja slovenske srednje šole v Celovcu priredijo dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v nedeljo, dne 3. junija 1962, ob 15. uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu

AKADEMIJO

Peli bodo naslednji šolski zbori: Deški zbor, dekliški zbor, mešani in moški zbor.

Na sporedu so tudi nastopi telovadcev.

Istočasno je letos tudi razstava risb in ročnih del deklet in fantov.

Vstopnice dobite v šolski pisarni od 21. majnika naprej in sicer po 20.—, 15.— in 10.— šilingov.

tegne navadno z vernimi dekleti, »ker so bolj dosledne in odkrite!«

Tjaša se zama zman trudi, da bi pridobila čim več vnetih članic — dogaja se nasprotno, da kongreganistike celo širijo svoj vpliv na članice krožka. Z zadnjo silo poskuša — pošlje svojega fanta Dušana — pridobiti Milico. To pa prepereči Vera, ki se zna povsod uveljaviti.

Magda slabi. V svoj dnevnik si je zapisala, da žrtvuje svojo bolezen za Vero, da bi jo Bog rešil verskih dvomov.

Razve se novica o strašni nesreči. Tjaša in njen Dušan sta z avtom zavozila v Blejsko jezero in oba sta utonila. — V potrdilo pride Tjašino pismo, ki razkrije vso njeno sovražnost, še preko graba obrekuje Magdo, da je ona kriva njene nesreče.

Okoli Magdine postelje se zberejo dekleta, da bi poslušale Verino pripovedovanje o Lurdu. Med njenim navdušenim pripovedovanjem Magda neopazno izdihne. Vse pretrese do solz smrt te blage duše.

Igra dijakinj (Hildi Leimisch, Helka Čebul, Ela Jank, Marjanica Sima, Milica Miče, Micka Vernik, Elči Gallob) je bila živahna. Nasprotje miloba — sovražnost sta dobro izrazili Milica Oraže oz. Hanca Mertel. Ani Male je bila pravcava jezilkava Vera, Boltarico, posestnico, in profesorico Hrenovo sta uspešno prikazali Marta Hudl, oz. Anica Olip. Svetovljansko damo, go. Zore, je naredila iz sebe Micka Partl.

Dekleta so pokazale, da ne le rade, ampak tudi dobro igrajo dijaške igre. Ko bodo s to igro gostovale drugod, smo prepričani, da bo njihov nastop prav tako uspel, kot v naši skromni dijaški dvorani. Dekletom pa velja: Le naprej po tej poti!

ST. JAKOB V ROŽU

(Številne ženitve — Več zibk kot rakev)

Pozna Velika noč je zadržala cel trop ženinov in nevest, ki so po praznikih udrlji kot ploha k poročnim oltarjem, deloma v domači fari, deloma v sosednjih farah.

Da omenimo le nekatere: Hanzej Smole, pd. Tišlarjev je v St. Ilju popeljal pred oltar Ano Spendir, pd. Mihelejevo. Želimo, da se bo kmalu privadila na novi dom. S poudarjeno zunanostjo se je vršila v St. Petru poroka Frankove Inge, ki bo po sezoni sledila mlademu možu, dipl. trgovcu Alfredu Schurzu na Dunaj. S svojim korakom nas je presenetil Hanzej Jelenik. Pripeljal je bolehnji mami na pomoč Lote Amruš, pd. Rodarjevo iz Breznice. Isti deževni popoldan sta si v Svatnah, v cer-

Muzej pod milim nebom

»Narod brez preteklosti je narod brez bodočnosti« je dejal dr. Neuner minuli teden, ko je označil motive, ki so ga kot predsednika »Kärntner Sparkasse« in sedanje ga predsednika »Društva prijateljev muzeja pod milim nebom pri Gospe Sveti« napolnili, da se je ob sodelovanju s Koroškimi deželni muzejem zavzel za postavitve te ustanove, ki že nastaja na idiličnem 3 ha razsežnem zemljišču na zgodovinskih tleh pri Gospe Sveti, kjer se z obraščene grice odpira krasen razgled na starodavno in častljivo svetišče, ki je nekoč bilo tudi utrjena postojanka, pa tudi na gorske orjake Karavank in Obirja. V novem muzeju bodo postavili značilne kmečke domove, gospodarska poslopja, potna znamenja iz preteklosti naše dežele. Dočim je doslej veljala skrb starinoslovcev in zgodovinarjev predvsem gradovom in mestnim palačam, pa menimo, da je novi muzej tudi pomemben za zgodovino naše dežele, kajti prikazoval bo življenje naših prednikov kmetov, to je večine prebivalstva naše še danes pretežno kmetijske dežele.

Kot je v pozdravnem nagovoru ob bodočem vrodu v muzej dejal ravnatelj dv. svetnik dr. Moro, je v prvi vrsti zasluga dr. Neunerja, ki je kot predsednik »Kärntner Sparkasse« ob njenem lanskem jubileju dosegel sklep za namensko darilo v znesku 300.000 šil. za ustanovitev »Muzeja pod milim nebom« ter je kasneje od istega zavoda še dosegel nakazilo po dvakrat 100 tisoč šil. Nakupljeno je bilo zemljišče pri Gospe Sveti, na izredno lepo ležečem kraju. Skozi zemljišče teče tudi potok tako, da bodo poleg kmečkih domov iz raznih koroških krajev mogli ob vodi postaviti tudi mlino.

Na zemljišču že stoje tri poslopja, med katerimi je kašča, ki je nekoč stala pri kmetu Osolniku v Lobniku, nadalje kmečka hiša iz srednje Koroške (Gnesau) ter kmečki dom iz področja Katschberga že na solnograški meji.

Ureditev muzeja je poverjena docentu dr. Moserju, ki je eden izmed vodilnih avstrijskih strokovnjakov za kulturo kmečkih stavb. Dr. Moser je v kratkih besedah orisal zamisel muzeja, ki bo po svoji zasnovi in razsežnosti edinstveni v Avstriji in srednji Evropi sploh, kajti podobne ustanove naletimo šele v Severni Nemčiji ter skandinavskih deželah, čeprav je zamisel sama pravzaprav nastala na avstrijskih tleh. Rodila se je iz »narodopisnega oddelka« na svetovni razstavi še v stari Avstriji, kjer so bile postavljene cele vasi iz takrat pisane države z njenimi številnimi narodnostmi. Na zemljišču so tesarji in mizarji že pridno na delu. Ogled posameznih stavb je pokazal, da so naši kmečki predniki imeli zelo razvit čut ne le za praktičnost, ampak tudi za lepoto. Kmečki domovi so bili sicer preprosti, iz lesa, a vendarle mogočni in lepi, brez učenih arhitektov ali celo »notranjih arhitektov«, ki

so danes tako v modi. Ljudje so pač živeli mnogo ožje povezani z naravo in kljub mnogo preprostejšim obdelovalnim sredstvom znali iz tega, kar jim je narava nudila, izdelovati uporabne, trajne (les so sekali ob pravem času, tako da še danes kljubuje zobu časa) in tudi za oko lepe reči. Tudi kmečke hiše so izraz duhovnega bogastva iste ljudske umetnosti, ki je ustvarila narodne pesmi, noše in običaje. Docent dr. Moser, iz čigar razlage pa ni bilo razvidno samo strokovno znanje, ampak tudi pristna ljubezen do stvari, je označil »kaščo« kmeta Osolnika iz Lobnika, ki že stoji, kot pravi biser ljudske umetnosti in

Osolnikova kašča v Lobniku nekdanj

Ivo Kermavner - 65-letnik

Minuli teden je dopolnil 65. leto g. Ivo Kermavner, znani slovenski športnik, telovadec z mednarodnimi uspehi, časnikar in društveni delavec.

Ivo Kermavner se je rodil leta 1897 na Ježici pri Ljubljani. Po gimnazijskem študiju je stopil v službo pri tedanji banski upravi v Ljubljani (deželna vlada). Ze kot študent je s posebno vne- mo gojil razne športe, predvsem pa orodno telovadbo. Kot član moštev slovenskega »Orla« se je udeležil številnih mednarodnih tekem, v Straßburgu, Brnu, Berlinu, Pragi, Kölnu itd. Uspelo mu je večkrat zasesti prva mesta ter tako dostojno predstaviti slovenski šport pred mednarodno javnostjo. S teh tekem pa je prinesel domov tudi številne pokale in medalje — nagrade za dosežene uspehe — in te s ponosom hrani še danes.

Poleg tega pa je g. Kermavner tudi spretno sukal pero. Več let je bil stalni sodrnik športnega uredništva dnevnika »Slovenec«. Bil je spreten reporter, med drugim je kot časnikar opisal olimpiado v Berlinu, poleg tega pa je pisal še športno-vzgojne članke, s katerimi je usmerjal slovensko mladino po klasičnem geslu »Mens sana in corpore sano« (Zdrav duh v zdravem telesu). Nadalje je bil tudi marljiv društveni delavec: ter je posebno pri velikih športnih in kulturnih prireditvah stavljal na razpolago vse svoje organizacijske sposobnosti in moči. Tako je bil vodja rediteljske službe pri veličastnih množičnih proslavah biserne maše pokojnega nadškofa Jegliča v Ljubljani. Kot zaveden narodnjak je moral za svoje prepričanje med vojno trpeti tudi preganjanje, ko ga je Gestapo zaprla. Po letu 1945 se je kratko ustavljal na Koroškem, kjer je v begunskem taborišču v Lienzu in Spittalu v šoli poučeval telovadbo, poleg tega pa je tudi drugače mladino navajal k zdravemu športu, da je v tistih hudih časih laže prenašala številne težkoče. Nato je odšel v Združene države, kjer je poleg težkega dela za preživljanje ustanavljal pri ondnotnih slovenskih društvi mladine skupine in organiziral lepo uspele športne nastope. Pisal je tudi v ameriške slovenske liste o športu. Pred nekaj leti se je vrnil na Koroško, kjer sedaj v Vetrinju pri gostoljubnem g. Resmanu preživlja v miru svoj pošteno zaslužen življenjski večer.

Duhovno in telesno čvrstemu in še vedno za šport mladostno navdušenemu jubilaru, ki ga tudi naši bralci poznajo po njegovih zanimivih in poučnih člankih o športu v našem listu, kličemo: Hvala in še na mnoga leta!

je dostojna priča preproste, a lepotno prefinjene življenjske kulture prednikov. Čeprav je kašča sama po sebi uporabna zgradba, je pa njen ustvaritelj, ki ni bil samo tesar in mizar ampak tudi umetnik, znal dati celotnemu objektu harmonične dimenzije ter ugajajočo obliko, notranjost z značilnim obokanim stropom, ki bi lahko služila kot učni zgled sodobnim arhitektom.

Dr. Moser je poudaril, da pri prenovi stavb opravljajo delo rokodelci iz kraja, kjer je stavba stala, kajti ti najbolj poznajo način gradnje ter opravijo prenos in zopetno postavitve hitro in v redu. Izrekel je pohvalo tesarjem iz Železne Kaple, kakor tudi onim iz Gnesau in Katschberga, za delo, ki so ga opravili.

Ogled kmečkih hiš iz Koroške pa je znova pokazal, kako je Koroška v vsej svoji zgodovini bila prehodna dežela, kjer so se srečavali različni narodi in kulture ter se medsebojno oplodjevali in dopolnjevali.

Na prijetnih jasah in gričevnatem gozdičku pri Gospe Sveti se bodo sedanjim stavbam pridružile še druge, kmečki domovi iz Podjune, iz krške, labotske in drugih dolin naše dežele. Novi muzej bo ne le priča delavne preteklosti koroškega kmečkega ljudstva, ampak tudi privlačna točka za tujce. Predvsem bo pa služil v pouk mlademu rodu, da bo ob trdem in marljivem življenju naših prednikov dobil zgled zase.

ŠTEBEN pri GLOBASNICI (Rupratovi so izgubili očeta)

Pred dobrimi 40 leti je umrl na sušici, ki je danes skoraj že neznana bolezen, pa je pred desetletji kakor kuga po naših vaseh za vedno pokosila največ ljudi, tudi mladih, v cvetu mladosti Alojz Ruprecht, pd. Ruprat v Štebnu. Saj je bil krepak značaj in po svoji nađarjenosti in talentih vsestransko vzposobljen, ne samo za naprednega gospodarja lepe kmetije, temveč posebno še, da nasleduje Ferda Kraigerja, pd. Zlokarja, nekdanjega globaškega župana in deželnega poslanca, v vodstvu podjunskih kmetov. Ko je legel Lojz v prerani grob, je prevzela Rupratovo kmetijo njegova sestra. Poročila se je z L. Perčom iz Rinkol, kmetom z dušo in telesom. In tako je Rupratova kmetija prišla v prave roke in je lepo uspevala. Medtem je prevzel Rupratovo domačijo njen sin J. Perč. (Dalje na 8. strani)

Socialna slika naše vasi

(S predavanja dr. Valentina Inzka na tečaju Kmečke gospodarske zveze v št. Janžu)

Vzeti moramo na znanje dejstvo, da se lice vasi ne spreminja zgolj na zunanji, ampak da nastopajo spremembe vsepovsod, posebno v družbenem pogledu. S spremembo vasi pa so neizogibno povezane krize, v katerih vidimo veliko nevarnost za našega človeka. Vendar so te krize v času, ko se struktura vasi spreminja, nekaj povsem naravnega. Z njimi je v zvezi bodoče življenje na vasi, tako te krize lahko imenujemo vrata v življenje prihodnjih desetletij. Zaradi tega teh kriz ni mogoče preprečiti, treba jih je le pravilno usmerjati. Naš človek jim bo kos le, če se mu bo posrečilo zmobilizirati vse pozitivne sile, da se ohrani vasi vse zdravo in trajnovredno za življenjsko podlago. To pa je odvisno spet v prvi vrsti od osebnosti, od človeka na podeželju. Današnji čas veliko terja od vsakega posameznika. Svoje naloge pa bo mogel rešiti le, če jih bo tudi poznal.

Ob spremembi strukture, sestave prebivalstva, opazamo, da kmečki stan vedno manj oblikuje vaško življenje. Kajti na podeželju žive tako kmečki ljudje kot vaščani z drugimi poklici, ki po svoje vplivajo na vaško skupnost. S tem pa dobiva tudi pojem podeželja drugačno vsebino.

Poleg naselbin, v katerih žive samo kmetje, imamo dandanes vse vrste prehodov do tistih vasi, v katerih je kmet že popolnoma v manjšini. Razvoj kmečke vasi do delavsko kmečke vasi je v polnem teku. Časov, ko je bil kmet skozi več tisočletij edini stan v vasi in je svoje življenje uravnaval po zakonih svojega lastnega kmečkega sveta, ni več.

Okolje kmečkega prebivalstva se je nekdanj oblikovalo po tradiciji prednikov. Tradicija je dajala odgovor na vsa vprašanja, ki jih je stavljalo življenje. Redkokdaj je prišel človek v položaj, da bi moral rešiti kako vprašanje, o katerem ne bi premišljevali že prejšnji rodovi in na katero ne bi že našli oni odgovor. Tako je bil kmečki svet notranje enoten — nezrušljiv, dokler ni prišlo tudi tu v dobi tehničnega napredka do velike spremembe.

Pred 2. svetovno vojno je še stara generacija vodila in usmerjala mladino po tradicionalni poti. Danes pa starejša generacija marsikje ne vidi več v prevzeti tradiciji še kaj koristnega, na drugi strani pa si še ni osvojila duhovnih sil, da bi sebi in mladini utrdila pravo pot v bodočnost ter položila temelj novi tradiciji. To je pa tudi težko, kajti vse je še v stadiju preosnavljanja in iskanja. Poleg tega pa postavljata tehnični napredek človeka pred vedno nove situacije.

Človek nekdanje vasi z zunanjim svetom ni imel nobene povezave. Razdalje do trgov in mest so bile velike, le redkokdaj je srečal človeka, ki bi mu prinesel od zunaj kako vest. Svoje okolje je do cela poznal, vsakega človeka v vasi in sosesčini, vedel je za skrbi sovaščanov, jih z njimi delil, kot se je z njimi veselil ob gotovih praznikih in dogodbah. Cerkev mu je pomagala ustvariti tradicijo, izoblikovati in utrditi njegov svetovni nazor. V verskih običajih je prišlo do izraza, kako je narava po nadnaravi — Bogu — posvečena, odražali pa so običaji tudi razmerje človeka do Boga.

Dandanes človeka na podeželju obdaja nov svet, svet, ki ga prej nikoli ni poznal, svet, ki z njegovim sploh ni v skladu. Sedanji svet je človeka iztrgal tradicionalni skupnosti preteklih stoletij. Današnji vaščan je in mora biti vsemu svetu odprt. Tuji iz vsega sveta pridejo kot letoviščarji in zimski športniki k njemu v goste. Podeželski človek je postal svetovljan. Vedno bolj se zaveda, da njegova vas, kmetija ali delavnica ni vse, ampak da je povezan z milijardo ljudi, s katerim mora oblikovati življenje. Mali, varni svet podeželskega človeka, ki je v njem še nedavno živel, je nova doba popolnoma razušila. Kmečki človek se mora ukvarjati s tisoč novimi problemi, ki mu jih dnevno časopisje, radio, kino, televizija, motorizacija, skratka tehnični napredek, naravnost vsilijo. Razumljivo, da vsega ne more takoj vskladiti s svojim dosedanjim načinom življenja, tudi zaradi tega ne, ker se v svetu vse tako hitro spreminja. Tako se pojavi sto novih reči, ki smo notranje prebivalci morda šele deset. S tem pa nastane vprašanje, kaj sprejeti novega in kaj odkloniti. To vprašanje bo mogel rešiti kmečki človek le s primerno izobrazbo. Moderni čas zahteva nujno izobraženega človeka, izobraženega kmeta. Izobražen biti pomeni veliko vedeti in biti velik kot človek, kot značaj.

Bog je določil vsakemu človeku drugo nalogo, njemu svojstveno nalogo. Zaradi tega je izobrazba kmečkega človeka, izoblikovanje njegovih sposobnosti v prid družbe drugačna, kot izobrazba akademika. Le osnovni elementi so tu in tam enaki: stremenje po popolnosti in vernosti, po znanju, po poklicu in družinskem življenju.

K izobrazbi pa spada tudi sposobnost razlikovanja tega, kar je dobro in slabo, sposobnost uravnavanja raznih zunanjih vplivov v določen svetovni nazor. Izobražen biti pomeni, stati nad stvarmi, ne pa postati njih suženj, če pomislimo na tehniko in strasti.

Kakšen je odnos kmečkega človeka do izobrazbe? Od odgovora na to vprašanje je odvisna bodočnost kmečkega stanu, podeželja-naroda sploh. Kajti vprašanje izobrazbe, prave izobrazbe, je kardinalno vprašanje sodobnega človeka in časa.

Biti kos neštetim vtisom in okoliščinam, v katerih živimo, je veliko težje kot nekdanj. Za to je potrebna trdna osnova, zgradeno vodstvo in globoko stremenje po resnični izobrazbi, za to je potrebna močnejša osebnost kot nekdanj.

Marsikje opazamo še, da se kmečki človek izobrazbi zapira. Seveda je en vzrok tudi v tem, ker je kmečki človek zaradi pomanjkanja delovne sile v delo tako vprežen. Pred 150 leti je imel kmet z nedeljami

vred še 100 do 120 prostih dni na leto. Dolgih večerov, predvsem zimskih, ni mogel razsvetliti z umetno lučjo tako, da bi mogel še zaradi tega veliko dela opraviti. Kmečki človek je imel torej v nekdanjih časih veliko več dni za počitek. Tako je preostalo več časa za družabnost, praznovanje družinskih in cerkvenih praznikov, sploh za kulturo, ki se odraža na razne načine tudi v običajih, šegah in navadah. Kaj je hotel kak kmet ali hlapec ob dolgih zimskih večerih kaj drugega delati, kot da je, ko je izdeloval ali popravil kako orodje, to pogosto umetno okrasil in izrezljal.

Delovni čas pa se je na kmetih dandanes močno podaljšal. Prostih dni je vedno manj, kvečjemu še 56—70 z nedeljami skupaj, torej 40 dni manj kot nekdanj. Kmečki človek tudi nima dopusta, da bi se odpohčil. Še večja mučenica pa je kmetica. Saj ne pozna skoro več kaj drugega kot edmole še delo in kvečjemu pot k nedeljski maši. Kmetica je danes preobložena z delom, zgodaj stara duševno, duhovno in telesno. Dnevno dela 14 ur, poleti 15 do 16 ur, a tudi ob nedeljah je njen delovni čas 8 do 12 ur, pri tem je vseeno ali gre za večje ali manjše posestvo. Ta preobremenitev kmetice je ponekod tudi vzrok površni ali celo napačni vzgoji kmečkih otrok, vzrok moralnega, duhovnega in kulturnega propadanja kmečkega prebivalstva. Zato bosta država in dežela morali polagati ravno temu problemu čim večjo pažnjo.

V kolikor se dá ženo razbremeniti z modernimi sredstvi tehnike — stroji itd., se temu napreden gospodar ne bo ustavljal,

čim pa bo temu odpomogel, pa žene ne bo obremenjeval z dodatnim delom. Vsakemu narodu in vsaki državi bi bilo v sramoto, če bi moderna sredstva tehnike služila le za to, da bi se delovni čas žene, kmetice, stopnjeval v nedogled.

Preobremenitev kmečkega človeka je marsikje torej tudi vzrok, da se ta ne more povsod izobrazbi v potrebni meri posvečati. Na drugi strani pa naletimo še marsikje na kmetih na starše, ki v otroku že zelo zgodaj zatrejo željo po duhovni hrani, tudi s tem, da jim ne pustijo sodelovati v mladinskih katoliških organizacijah, igralnih družinah, v prosvetnih društvih, jim ne omogočijo izobraževanja v gospodinjstvih ali kmetijskih šolah, na strokovnih tečajih itd., so proti načelnemu-verskemu šolanju svojih otrok, proti udeležbi duhovnih vaj in podobno. Sicer večina staršev še uvidi potrebo po strokovni izobrazbi mladine, je pa tudi precejkrat proti versko-duhovno-kulturni izobrazbi naše mladine. Tako se ne smemo čuditi, če je življenjska vsebina takega mladega človeka le delo, seksus-spolnost, kino in dolgočasje. S tem v zvezi je tudi dejstvo, da prehaja iniciativa na kulturnem in političnem polju od kmečkega človeka marsikje polagoma že na pripadnike drugih stanov. Torej so le zdrave družine garant plovitega kulturnega življenja. Zdravih družin pa je vedno manj. V stremenju po višjem življenjskem standardu je iskati vzrok, da je tudi na kmetih vedno več družin z majhnim številom otrok. Preprečitev spočetja, a tudi splavi so že med kmečkim prebivalstvom močno razširjeni. To je razumeti tudi tako, da je versko življenje v sedanjem času precej zrahlaano. Tako dorašča generacija brez načel, generacija brez volje do odpovedi, ki jo pravilno usmerjeno življenje od nje zahteva. Temu se more odpomoči le z notranjo obnovo človeka, začeti pa je treba že pri otroku, da bo tako zgodaj spoznal smisel in cilj svojega življenja. Pri tem vzgojnem, izobraževalnem delu morajo sodelovati vsi: Cerkev, država in narodne ustanove. Če se ne bo posrečilo dati človeku, njegovemu življenju globlje vsebine, se tudi narodno gledano zaman trudimo. V tem je jedro naše bitni ali propasti.

Najvažnejši kulturni činitelj v vsakem narodnem življenju je družina. Kadar odpove družina, se zmanjša kulturna aktivnost ljudstva, manjka primerno kulturno ozračje, ki je potrebno za razmah slehernega kulturnega dela. Oslabitev družine pa vpliva tudi na kulturo v družini in cele vasi. Starši mnogokrat niso več v stanu kulturnega življenja v družini razgibati, v otrocih gojiti. Maloštevilne družinske prazničke obhajajo člani družine ponekod le še ob dobri jedi in pijači. Marsikje tudi godu ali rojstnega dne otrok, očeta in matere ne praznujejo več. Starši premalo gojijo v otrocih iniciativo po samostojnem kulturnem delu. Družinska skupnost je šibkejša kot prej, doraščajoči otroci hočejo živeti svoje življenje, ga po svoje oblikovati. Ker pa starši nimajo več možnosti ponekod doma res domače urediti, sili mladina z doma, ali k sovrstnikom, v kino ali pa si poišče drugovrstno zabavo. To ni samo po sebi kaj negativnega, kadar se s tem družinska skupnost ne ruši. Le naravno je, da se mladina shaja, da gre tu in tam tudi v kino, da je v družbi. Vendar v mnogih slučajih mladina načelno nobenega prostega časa ne preživi več v družini, ampak izven nje. Tako postopa n. pr. cel nedeljski popoldan po vasi. To se zdi mladini prijetnejše, kar je značilno za slabo kulturno ozračje, ki vlada ponekod v družinah. Pred njim zbeži mladenič v kino, k prijateljici. Strast po zabavi ali spolno zablado marsikaterega mladeniča moremo razumeti le ob veliki duhovni praznoti v družini. Družina ni več tisto kulturno središče, kot je nekdanj bilo, a tudi vpliv Cerkve je na podeželju zaradi razkristjanjenja popustil. Župnik ni več edina avtoriteta v vasi.

Posebno velik vpliv na vaško življenje ima danes mesto, ki vedno močnejše izžareva na podeželje, naše vasi so postale predmestja. Močno oblikujejo svetovni nazor mladega človeka kino, gostilna in slab tisk. Ljubezenske afere filmskih zvezd in princes spadajo k etivu, kateremu je posebno nagnjena dekleška mladina. Na ta način se odtujijo dekleta svojim pravim življenjskim nalogam in ciljem, njih duhovna sila je šibka, gledanje na svet ne realno, od resničnega življenja odmaknjeno. Omaro z dobrimi knjigami najdete redkokje v kaki kmečki družini. Vedno več kmečke mladine zahaja na športna igrišča, (Konec na 6. strani)

Dr. Frančišek Šegula, Rim:

Novi slovenski prevod sv. pisma

(Nadaljevanje)

Okrog leta 62 po Kr. je Pavlov spremljevalec Luka v Rimu spoznal Markov evangelij. Obenem z drugimi ustinimi in pisanimi viri ga je uporabil pri sestavi svojega evangelija. Tudi Luka je napisal evangelij v grškem jeziku za kristjane Pavlovih cerkvenih občin na Vzhodu.

Ko se je Markov evangelij že razširil tudi po vzhodnih deželah, ga je tam uporabil neznan avtor, ki je Matejev aramejski evangelij prevedel na grški jezik. Ne da se dokazati, da bi se prevajalec Matejevega aramejskega evangelija naslanjal tudi na Luka, ali obratno, da bi Luka pri sestavljanju svojega evangelija uporabljal aramejskega Mateja. Vendar se Matej in Luka na mnogih mestih, ki jih nista skupno povežala po Marku, močno ujemata. Iz tega se da sklepati, da sta oba uporabljala še neki drugi nekanoničen pisan vir. Tisti deli evangelija pa, ki so izključno Lukova lastnina, morajo imeti svoj izvor še v drugih ustinih in pisanih virih, o katerih pa cerkveno izročilo molči.

Skladnost sinoptikov v izbiri in razvrstitvi snovi gotovo ni slučaj. Razlike in nasprotja v opisovanju enega in istega dogodka pa imajo sicer svojo podlago v različnem značaju evangelijev in v posebnem namenu, ki ga je posamezen evangelist imel pred očmi. Vendar to ni zadostni razlog.

Pojasniti medsebojno razmerje sinoptičnih evangelijev, vzroke njih podobnosti in razlike, je jedro zamotanega sinoptičnega vprašanja, ki ga rešuje današnja evangeljska kritika.

b) Janezov evangelij

Med štirimi evangeliji ima evangelij sv. Janeza mesto zase. Zato ga ne moremo prištevati k sinoptikom.

Četrty evangelij se po vsebini in namenu močno razlikuje od ostalih evangelijev. Bralec presenetli že predgovor ali prolog, v katerem govori o učlovečenju božji Besedi. Ta nauk na svojski način razvija v govorih, ki so težišče Janezovega evangelija. V njih obravnava najgloblje resnice o sv. Trojici, o Kristusovi božji naravi in o Održenju.

Janez se dvigne v višine, to je v nadnaravni svet, zato je simbol njegovega evangelija orel. Imenujemo ga tudi duhovni ali pnevmatični evangelij v nasprotju s telesnimi ali somatičnimi evangeliji ostalih evangelistov.

Janezov evangelij je najmlajši. Po vsej verjetnosti ga je Janez napisal v Efezu v Mali Aziji med leti 90 in 100 po Kr., medtem ko so sinoptični evangeliji gotovo bili napisani pred razdejanjem Jeruzalema, to je med 50. in 70. letom po Kristusu.

Namen četrtega evangelija je, da izpolni sinoptike. Predpostavlja torej prve tri evangelije (kot znane in opušča mnogo

važnih reči, ki jih omenjajo ostali evangelisti. Nasprotno pa dopolnjuje poročila sinoptikov s tem, da obširno popisuje Jezusova pota v Jeruzalem in njegove polemične razgovore z Judi. Evangelij je namenjen kristjanom v Mali Aziji.

c) Apostolska dela

Peta in zadnja zgodovinska knjiga nove zaveze so Apostolska dela. Naslov poznajo vsi stari rokopisi in prevodi, ni pa znano, kdo ga je knjigi dal.

Pisatelj Apostolskih del je evangelist Luka. To potrjujejo najstarejše zunanje priče: Muratorijev odlomek (okrog l. 155 po Kr.), v začetku 3. stol. po Kr. pa lijonski škof sv. Irenej, Klemen Aleksandrijski in drugi. Priča pa tudi knjiga sama, v kateri se pisatelj izdaja za spremljevalca in ožjega sodelavca apostola Pavla.

Luka je edini evangelist, ki po rodu ni bil Jud. Bil je Grk, po poklicu zdravnik in sin poganskih staršev. V nasprotju z ostalimi evangelisti je zgodovinar in literat. Njegov slog je jasen, čist in bogat v besednem zakladu. Zato svojsko opisuje krščansko blagovest v dveh knjigah. V evangeliju obravnava začetek krščanstva, v Apostolskih delih pa njegov prvi razvoj.

Vsebinska knjige se ne krije povsem z naslovom. Pisatelj namreč ne opisuje del vseh apostolov, ampak v glavnem samo dela apostolov Petra in Pavla. Od drugih apostolov mimogrede omenja le Janeza, njegovega brata Jakoba starejšega in Jakoba mlajšega, Juda Iskarjota in njegovega naslednika Matija.

Apostolska dela so za poznanje zgodovine najstarejše Cerkev in začetnikov krščanstva velikega pomena. Čas nastanka knjige ni znan. Po vsej verjetnosti pa je bila napisana kmalu po tretjem evangeliju med 62. in 70. letom po Kristusu.

2. Apostolski listi

Poučne knjige nove zaveze so apostolski listi. Prvo mesto med njimi imajo listi apostola Pavla.

Poleg listov sv. Pavla imamo med poučnimi knjigami še sedem listov, ki so jih napisali drugi apostoli ali pa njihovi učenci.

a) Pavlova pisma

Vsi Pavlovi listi so pisani v grškem jeziku. Tudi Pavlova grščina je običajna heleniščina «koine», ki je sicer čistejša kot pri Mateju, Marku in Janezu, vendar ni literaren jezik, ampak še vedno pristna ljudska govorica.

Ohranjenih je 14 listov, ki so po časovnem redu takole razvrščeni: 2 lista Tesaloničanom, list Galačanom, 2 lista Korinčanom, lista Rimljanom, Kološanom, Efežanom, Filemonu, Filipljanom, Hebrejcem, prvi list Timoteju, list Titu, drugi list Timoteju. (Konec prihodnjč)

Veliki uspehi v lahki atletiki

Nov svetovni rekord s palico: 4,92 m.
5 meterska znamka ni več sen!

Lahka atletika je zavzemala že na prvih olimpijskih igrah leta 1896 važno mesto in tudi na vseh nadaljnjih so ji odmerili največ časa, četudi marsikje na svetu ni zanjo tistega zanimanja, kakor ga zasluži. Vzrokov za to je več, vendar nihče ne more oспорavati, da teki, skoki in meti niso najbolj naravne in tudi najstarejše telesne vaje, ki jih tekom svoje življenjske dobe vsakdo več ali manj izvaja, četudi podzavestno. Današnja mladina se pač bolj zanima za igre kakor: nogomet, rokomet, košarka, hokej na ledu itd.; v Ameriki je pa največje zanimanje za »Baseball«, ki je nekoliko podoben nemškemu »Schlagball-u« in pa za »Football«, ki nima prav nobene zveze z našim evropskim nogometom. »Pannem et circenses« (kruha in iger) so zahtevali že stari Rimljani in izgleda, da se jim tudi današnja mladina približuje, ker uživa v glavnem v športnih igrah, toda ne kot igralec temveč kot gledalec. Če bo šlo v tem pravcu naprej, ne smemo pričakovati nič dobrega v bodočnosti pa naj bomo še taki optimisti.

Športnikov, ki se bavijo z lahko atletiko je razmeroma malo po svetu. Kljub temu pa dosegajo gotovi atleti take rezultate, da se jim čudi vse športni svet. Če pogledamo rezultate prve olimpijade leta 1896, ugotovimo velikanski napredek, ki je bil dosežen v 65 letih; marsikak atlet Koroške bi s svojim današnjim rezultatom postal tedaj olimpijski prvak. In izreden napredek zaznamujemo tudi

v skoku ob palici,

kjer so v zadnjih treh letih kar štirikrat pihnilo luč prejšnjemu svetovnemu rekordu. Zadnja znamka se glasi: 4,92 m, katero višino je preskočil poročnik ameriške mornarice, Dave Tork. Ta 27-letni mladenič je že pri drugem skoku obvladal to višino in je izjavil: »Upam, da bom mogel tudi 17 čevljev (5,18 m) visoko skočiti.« Poglejmo še, kako izgleda lista dosežanih svetovnih rekordov v tej atletski disciplini. Omenili bi še, da se je rezultat od leta 1912, ko je mednarodna lahkoatletična zveza začela uradno voditi listo svetovnih rekordov v skoku ob palici, nič manj kakor enaindvajsetkrat zboljšal.

4,02 m Wright, USA	1912
4,09 m Foss, USA	1920
4,12 m Hoff, Norveška	1922
4,21 m Hoff, Norveška	1922
4,23 m Hoff, Norveška	1925
4,25 m Hoff, Norveška	1925
4,27 m Carr, USA	1927
4,30 m Barnes, USA	1928
4,37 m Graber, USA	1932
4,39 m Brown, USA	1935
4,43 m Varoff, USA	1936
4,54 m Selson, USA	1937
4,54 m Meadows, USA	1937
4,60 m Warmerdam, USA	1940
4,72 m Warmerdam, USA	1941
4,77 m Warmerdam, USA	1942
4,78 m Gutowski, USA	1957
4,80 m Bragg, USA	1960
4,83 m Daves, USA	1961
4,89 m Uelses, USA	1962
4,92 m Dave Tork, USA	1962

Značilno je, da se je v vrsto ameriških svetovnih rekorderjev v skoku ob palici posrečilo vniniti samo Norvežanu Hoffu, ki je dosegel višek svojih sposobnosti leta 1925, ki je potem presedlal v poklicni šport.

Pri skoku ob palici velja še to pripomniti, da je to panoga, za katero se gledalci zelo zanimajo in jo radi gledajo, ker je najboljša in obenem tudi najtežja lahkoatletična disciplina. Pri olimpijskih igrah in svetovnih prvenstvih se pa to tekmovanje močno zavleče, saj traja po pet in več ur in se neredkokrat konča pozno v noči. Pa je tudi razumljivo, ker je veliko število tekmovalcev in predno se vsi izločijo, traja precej časa; vsakdo ima namreč trikrat pravico naskočiti isto višino; po tretjem neuspelem poskusu se šele izloči od nadaljnje tekmovanja.

Skakalci ob palici v višino morajo biti hitri kakor kak tekač na kratke proge, morajo posedovati prožnost in odzivno moč skakalca v višino, morajo imeti močne roke kakor težki atlet in morajo obvladati svoje telo, imeti eleganco in lahkoto kakor kak orodni telovadec; morajo biti v kondiciji kakor kak deseterbojnik, da vzdržijo dolgotrajno tekmovanje, skratka: morajo biti vsestranski športniki.

Ivo Kermavner

Okrožnica o komunizmu

Papež Pij XI. je bil za Leonom XIII. največji socialni papež v novejši dobi. Trajno vrednost ima njegova socialna okrožnica »Quadragesimo anno«, kjer postavlja moderno socialno življenje na krščanske socialne temelje in je rešil vrsto težkih vprašanj, ki so hudo težila krščanske sociologe. Že v tej okrožnici je papež prikazal komunizem kot hudo zmoto človeštva. Nekaj let pozneje pa je izdal posebno okrožnico o komunizmu, ki je znana pod imenom »Divini Redemptoris«. Izdana je bila na praznik svetega Jožefa 1937.

V tej okrožnici papež Pij XI. uči, da je komunizem največja zmota naše dobe, ki more človeštvo prineesti hude preizkušnje. Posebna nevarnost komunističnega nauka je v tem, da obeta delavcem odrešenje in jih s temi obeti žene v prevrat vsega državnega in socialnega reda, a odrešenja s tem delavstvu ne prinaša, marveč ga peha še v večje suženjstvo in ponižanje.

Socialna šola: **Morala v gospodarstvu**

Splošno mnenje je, da gospodarstvo nima v vero in moralo nič skupnega. Namen in cilj gospodarstva je le denar in bogastvo. Čim več ga je, tem bolj ga je treba iskati in množiti. Kupičiti denar in množiti bogastvo do neomejenosti je osnovno pravilo gospodarjenja, tako sodijo mnogi.

Za dosego tega cilja, namreč priti do denarja in pomnožiti premoženje, se smejo uporabljati vsa sredstva. Z drugimi besedami bi to izrazili z rečenico: Delaj, kar se ti ljubi, dvigaj cene, pritrugaj delavcem plače, goljufaj in laži ter prikrivaj pred finančnimi uradi; bolj ko boš spreten in brezobziren, boljše bo za tvoj žep. Glavno je, da se dviga kupček in se polni blagajna. Tako boš nekoč lahko rekkel: sedaj pa uživaj, jej in pij in bodi dobre volje, ker ti ničesar več ne manjka.

Tudi si ne delaj pomislekov glede takšnega ravnanja! Kaj pa ima vest opravka s tvojim gospodarjenjem! Saj je tudi drugemu svobodno, da si pomaga, kakor si pač more. Če pa je neroden in si ne zna pomagati ali je tako malomaren, da zamudi vsako priliko, to je njegova stvar. Vsak pač dela po svoje. Čemu pa se pusti ogoljufati in je tako naiven; vsaka šola nekaj stane; se bo že naučil... Podobno govori moderen gospodarstvenik in si tako svojo vest tolaži, duši.

Bog je ustvaril svet in njegove dobrine za vse ljudi! Vsem naj po izrecni volji božji služijo te dobrine v uporabo in dosego blagostanja! To je osnovno pravilo gospodarjenja. Zato je pridobivanje in porazdelitev teh božjih darov pod božjo kontrolo,

Blaznost spačenega športa

Nov triumpf je slavila blaznost v športu. Najboljši avtomobilski dirkač Stirling Moss je zadnjič dirkal na letošnji velikonočni ponedeljek v Goodwoodu na Angleškem. Za vedno bo ostal pohabljen, mrtvouden.

Pri avtomobilskih dirkah se mu je ta dan prevrnil voz na ostrem ovinku, katerega je vozil z brzino 160 km na uro. Pri tem padcu se mu je dirkalni avto tako zmečkal, da so težko ranjenega dirkača mogli rešiti iz razbitin šele s pomočjo mehanikov.

Stirling Moss je nekaj dni visel med življenjem in smrtjo v londonski bolnišnici. Kot poročajo zdravniki, je sicer že izven smrtno nevarnosti, toda z levo roko in z levo nogo ne bo mogel več gibati; pri padcu si je namreč pokvaril tudi živčni center, kar je povzročilo ohromelost udov na levi strani telesa.

Ponesrečeni športnik je sicer še zagotavljal svojim prijateljem, da bo kmalu zopet vozil svoj voz na dirkališču, toda to je bila le prazna tolažba ali nesmiselna prevara.

Z 22 leti je končana slava tega dirkača — mednarodnega prvaka. Če bi ne bil imel že nekaj »smole«, bi gotovo bil tudi svetovni prvak v avtomobilskem športu. Pa prav zadnja nesreča mu je prihranila obetajočo slavo ali pa tudi grozečo nevarnost, da bi

Okrožnica »Divini Redemptoris« je jasna obsodba brezbožnega komunizma. Zmota tega krivega socialnega nauka je v Marksovem historičnem oz. dialektičnem materializmu. Ta uči, da se je vse razvilo iz mrtve snovi in vse dogajanje v človeku in v družbi se vrši po železnih zakonih snovi; zato za duha in Boga v tem nauku ni nikjer prostora. Pa tudi v čisto gospodarskem svetu ta dialektični nauk uči, da se družba nujno deli v med seboj sprte razrede (razredni boj); od teh pa bodo po isti nujnosti propadli posedujoči, nakar bo prišlo do srečne brezrazredne družbe ali do »komunističnega raja« na tem svetu. Toda to je utvara in laž, ki pa prinaša človeštvo revolucije, nasilstva in novo sužnost.

Komunizem je za katoličana nesprejemljiv, ker je brezbožen in nečloveški. Komur je zato mar krščanska kultura, ta ne bo komunist in tudi ne bo v ničemer sodeloval s komunizmom!

kakor je zapisano že v evangeliju, ko so bili oskrbniki poklicani po preteku najemniške dobe pred gospodarja na obračun!

Gotovo je, da dobrine niso povsod enako razdeljene, niti niso vsi ljudje enako sposobni za delo. Tudi svetopisemski gospodar ni dal vsakemu oskrbniku enako število talentov v oskrbo. Obstajajo velike razlike, ki so naravne! Bog namreč ni dal vsem enake zmožnosti, niti vsega bogastva enemu kraju ali eni deželi. Kakor moraš dati pohabljenemu beraču kos kruha, prav tako velja načelo, da mora sposobnejši tovarnar pomagati bližnjemu, ki ima manj sposobnosti in manj premoženja oziroma možnosti na veliko gospodariti. Ta pomoč ni odvisna od proste in dobre volje posameznika, marveč je to krščanska dolžnost! Vsi ljudje imajo namreč pravico do dostojnega življenja in ne le samo nekateri!

Ta krščanska načela v gospodarjenju se sicer upirajo človeškemu egoizmu in pohlepu, toda kot kristjani ne moremo mimo njih. To je zahteva socialne pravičnosti, ki nas veže v vesti. Po krščanskem nauku nalaga lastniku vsako premoženje tudi določene socialne dolžnosti do bližnjega in do skupnosti. Zato ima vsak posameznik pravico, da se sklicuje na zaščito pred mogočnejšim, pred izkoriščanjem in zatiranjem. Še več: vsakega, ki je gospodarsko slaboten in odvisen, je družba dolžna ščititi in mu nuditi gotovost človeka vrednega in dostojnega življenja.

Preziranje moralnih načel v gospodarstvu pa vodi v novo suženjstvo in poganstvo!

Socialna slika naše vasi

(Nadaljevanje s 5. strani)

žal je pa tja ne vleče šport kot tak, kar bi bilo v redu, ampak športno igrišče, kjer je večkrat zgolj neaktiven gledalec. Nadaljno zbirališče kmečke mladine je »espresso« z »muzikboksom«, kjer zapravlja mladina najlepši čas svojega življenja.

Kako važni so ob takih dejstvih kot kulturna središča na podeželju prosvetni domovi — farni domovi. Tu je doma resnična prosveta, tu se posreduje osebnost kultura, goji prosveta vaše skupnosti, stvariteljska sila posameznika pa se budi in dobiva novih pobud.

Močna kulturna središča so v posameznih škofijah tudi katoliški izobraževalni domovi, kot ga imamo na našem ozemlju v Tinjah. V večmesečnih tečajih pripravljajo kmetijska šola našo mladino na življenje v sodobni družbi. V tej naj se kmečki fantje enkrat kot gospodarji uveljavijo, da jih bo spoštovala vsa okolica, da bo s ponosom zrl nanje narod. Kljub temu, da moderne vaše kulture ne tvori zgolj kmečki stan, se bo ravno kmečka mladina ramo ob rami s starejšo generacijo trudila, da reši iz preteklosti v sedanost, kar je dobrega ter spoji s tehničnimi pridobitvami tako, da se bosta kultura in civilizacija uspešno razvijali naprej. Pri tem pa se moramo zavdati, da bo samo taka vas obstala in imela vrednost, katero bodo oblikovali globoko verni ljudje, ki bodo svojo moč črpali v tabernaklju — v Kristusu. V Njem je tudi usoda našega naroda.

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 26. maja: Fest im Sattel (III). — Zadovoljiv film iz divjega zapada. — Nedelja, 27. maja: Die Martins Klause (III). — Po Ganghoferjevemu romanu prirojen film, ki je priporočljiv. — Sreda, 30. maja: Augen der Angst (V). — Sin nekega psihologa ubija žrtve, da preizkuša učinke strahu; zaradi grobosti film odsvetujemo.

Borovlje. — Sobota, 26. maja: Das Rätsel der grünen Spinne (IV). — Odkritje ubijalca v nočnem lokalu. — Nedelja, 27. maja: Vor Jungfrauen wird gewamt (IVb). — Iz življenja lahkomiselne mladine. — Torek, 29. maja: Der Plünderer von Texas (IV). — Pustolovski film iz časov bojev v Kaliforniji. — Četrtek, 31. maja: Wer sind Sie, Dr. Sorge? (IV). — Zadovoljiv film o špionazi dr. Sorge.

Miklavčevo. — Nedelja, 27. maja: Glocken läuten überall (IVa). — Nasprotovanje materialistično usmerjenih nasprotnikov proti vaškemu župniku. — Četrtek, 31. maja: Abschied von den Wolken (III). — Iz življenja mornarjev na Atlantiku.

Dobrla ves. — Sobota in nedelja, 26 in 27. maja: König der silbernen Berge (IIa). — Toni Sailer na Japonskem kot smučar. — Sreda, 30. maja: Manche mögen's heiß (IVb). — Ameriška komedija, v kateri se dva muzikanta skrivata v kapeki pred roparji.

Sinča ves. — Nedelja, 27. maja: Lied der Sehnsucht (IIa). — Španski otrok, katerega so bogati starši izgubili, postane znamenit pevec; končno najde mater. — Ponedeljek in torek, 28. in 29. maja: Der Mann aus Arizone (IV). — Španski kriminalni film z lepimi zračnimi poleti. — Četrtek, 31. maja: O sole mio (III). — Muzikalični film iz Italije.

St. Jakob v Rožu. — Nedelja, 27. maja: Herrin der Welt (IVa). — Pustolovski film o mednarodnih tajnih organizacijah. — Sreda, 30. 5.: Fest im Sattel (III). — Zadovoljiv film iz divjega zapada. — Četrtek, 31. maja: Verschwörung der Herzen (III+). — Italijanske redovnice rešujejo judovske otroke iz taborišč.

Pliberk. — Sobota, nedelja, 26., 27. maja: Stadt ohne Mitleid (IV+). — Zaradi nasilja nad mladoletnim dekletom se morajo zagovarjati štirje vojaki. — Torek, 29. maja: Die Mumie (IV). — Film o egiptovski mumiji, katero hočejo priklicati v življenje. — Četrtek, 31. maja: Urlaubschein nach Paris (IV). — Film iz življenja vojaka, ki pride na dopust s severnega tečaja v Pariz.

Športni kotichek

»WATERPOLO« V ST. JANŽU
St. Janž: Union Moosburg 4:2 (2:0)

Na popolnoma poplavljenem nogometnem igrišču je šentjanska onajstorica premagala moštvo iz Moosburga, ki je v zadnjem času zabeležilo nekaj odličnih uspehov. Domača požarna bramba je sicer s črpalčkami nekoliko uredila igrišče, vendar je bila tekma bolj podobna waterpolu (igra z žogo v vodi) kot pa nogometu. Kljub nenelnemu dežju se je zbralo ob igrišču precej gledalcev, ki so poleg zmage domačinov prišli na svoj račun še zaradi obilice smešnih prizorov, ki pa pri nastopajočih žal niso pustili prelepih vtisov.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

JANKO KERSNIK: *Kako je stari Molek tatú iskal*

(Nadaljevanje in konec)

VI.

To je bil najhujši udarec. Kolikor je Molka že trla vsa druga nezgoda, izguba novcev, posmehovanje sosedov, doma neprijazni obrazi, vendar sta ga obsodba in kazni najbolj trdo zadeli. Postaral se je do jeseni skoraj za nekaj let in hrbet je nosil že malo sključen. To je pa tudi mater jelo skrbeti; a če je možu kaj prigovarjala, naj stori to ali ono, naj pije kako domače zdravilo, jo je zapodil kar izgrda.

»Z očetom gre pod zlo,« je dejal tudi Luka nekega dne.

»I seveda!« je priurčila mati; »pa kdo mu pomore? tisti nesrečni denar!«

»Jaz bi rada vedela, da-li je res ukraden!« je vzdihnila Anka.

»Beži, beži!« je ugovarjal Luka. »Spravili so ga, to jaz pravim, in zmešalo se jim je. Saj sami ne vedo, koliko imajo. Goropčniku so vendar posodili — in potem so ga gori na cesti napadli! Meša in blodi se jim včasih po glavi, pomagati pa ni moči.«

»Jaz bom poslala po staro Mesojedo v Razborje; ona pomore v vseh boleznih in ume razne pripetljaje in uroke odgnati in zagovarjati,« je trdila mati Reza.

Otroka sta bila zadovoljna in zmenili so se, da pojde sin prihodnji petek po Mesojedo. Bilo je že okoli svetega Lukeža; tisti petek popoldne, ko so drugi pričakovali čarodejke in padarice, kakor so ji dejali, je jela pihati ostra burja, tako da je tudi Molek doma ostal. Pri peči sedé je izbiral nekaj turščičnih storžev ter jih pokladal na gonko peč, da se hitreje posuše. Niti sanjalo se mu ni, kaj hočejo domači nocoj z njim ukreniti. Proti večeru se je res oglasila Mesojeda, stara, sključena baba od onkraj Save; ljudje so ji mnogo verjeli in se vdajali vrazam in še bolj njenim čudnim zdravilom. Molek jo je poznal, a nikdar je ni posebno maral. Kadar je pribračala mimo hiše, ji je dajal rad brž kos kruha ali kak krajcar, da je le dalje šla. Nocoj mu pa celo ni bila po volji; zagodrnjal je polglasno, ko je sedla na klop ob drugi strani peči, in najrajši bi jo zapodil; toda ostrí piš okoli hiše ga je opomnil, kako neusmiljeno bi bilo tako ravnanje. Zato je molčal in samo hrbet obrnil proti starki. Pa ta ni dolgo mirovala. Ko je bila zaužila nekoliko mleka, s katerim ^{ské} je postregla Reza, je šepnila:

»Danes je prvi dan, nocoj prvi večer! Nocoj je mladi petek — mlaj — to je pravol!« Reza pa je prikimala veselo in zadovoljno. Oče se ni zmenil za ta pogovor. Zdajci pa se je sključena Mesojeda vzravnala, naglo stopila sredi sobe in uprta z levico ob kratko grčavo palico jela s šopom suhe praproti v desnici mahati po zraku proti Molku. Govorila je pri tem nekaj čudnega, nerazumljivega. Molek je privzdil

gnil glavo in začuden zrl ta prizor. Pa kmalu je razumel, da velja vse to njemu.

Starka se mu je približala, udarila s praprotjo po njegovi rami in pri tem je čul Molek čudne besede:

»Gad in gadica,
Modras, modrasica,
Kača, kačon —«

Dalje ni poslušal. Skočil ali bolje planil je kvišku, vrgel zagovarjavki turščičen storž ob glavo in zarjovel kakor obstreljen medved:

»Kaj, mene zagovarjaš — menel — No, sedaj imam pa dovolj! In vi, vi ste tudi tako neumni in bebasti — se je obrnil k ženi in otrokoma, ki so prilezli iz vseh kotov, »sedaj mi je dovolj! Škoda, sramota, jeza in žalost — vse je prišlo name, in sedaj ste še vi začeli iznova, ko bi bil morda že pozabil! Ven — ti kljuka prismojena!«

Ko bi se Mesojeda ne bila že prej ognila, bi jo bil loputnil razjarjeni gospodar iznova z debelim storžem.

Skočil je v svoji jezi v kamro po klobuk. »Sedaj pa pojdem, pojdem po svetlo!« je vpil.

Domači so se jeli jokati, a starega to ni ganilo. Snel je klobuk s stene in hotel planiti ven. A tedaj zatuli burja z vso silo krog ogle in Molek se domisli, da je opravljen v prelahko sukno. Treba se je bolje obleči! Jezno odpre skrinjo in potegne iz nje kožuh, tisti nesrečni kožuh, ki ga je bil že tolikrat pretresel in pretipal in prevrgel, in smukne vanj. A — kaj je to? Doli v desnem rokavu, ki je bil na koncu tako tesen in ozek, da je šla pest komaj skozi, se mu je ustavila roka; zadel je ob nekaj, kar je tičalo tul! »Zlomek — kaj pa je to? Da bi te strela!« je zagodrnjal in porinil

IVAN CANKAR:

NJENA PODOBA

(Iz cikla »Ob svetem grobu«)

Ne vem, ali sem že napisal, ali sem le pravil, kako se je zgodilo z njeno podobo. Kolikor bolj je spomin grenak in bolesten, toliko pogosteje zaboli v srcu.

Mati se nikoli ni dala slikati. Ko je ležala na mrtvaškem odru, sem se spomnil, da jo bodo zakopali, nasuli na rakev težko in visoko gomilo in da nikoli več ne bom videl njenega obraza.

Sam sem bdel ob njej. Tako globoka je bila tišina v izbi, da sem skoraj slišal svoje žalostne misli. Časih je zaprasketala sveča, plamen je švignil višje ter je obzaril njen obraz in njene roke, ki so se bele in trde oklepale razpela.

Poiskal sem papir in svinčnik, da bi risal njen obraz, kakor je bil tih in miren v smrti. Začel sem težko in trudoma, ker se mi je roka tresla in so me oči skelele

pest krepko naprej. Nekaj na pol mehkega, na pol trdega je padlo na tla, Molku pa je šinilo po glavi kakor resničen blisk.

»Luč, luč semkaj!« je vpil in tipal po tleh. Vsi so bili takoj pri njem in svetili. Pred Molkom na tleh pa je ležala — listnica, izgubljena listnica. Oče jo je s tresočo roko pobral in iz nje so smuknili na tla oni — štirje novi stotaki. »Tu je denar — denar je tul!« je vzdihnil stari in gledal okoli sebe kakor v sanjah.

Sedaj je bilo vse očito. Oče je bil onega večera — malo vinjen seveda — listnico z denarjem namesto v žep — vtaknil v rokav, kjer je smuknila do ozke zapesti, skozi katero ni mogla; a nobeden vseh, ki so jo iskali ter pretipavali kožuh, ni bil segel tako globoko.

To vam je bil vesel večer pri Molkovi! »In vendar sem jaz pomagala!« je dejala sključena Mesojeda, ki je sedela z obvezano glavo za mizo; oni koruzni storž jo je bil dobro zadel.

»I kaj pa še?« se je rogal Molek. »Vsi pojte raketom zvižgat s svojim babjeverstvom. Tisti Ostriženec me je namazal, da ne kmalu tako, in sedaj si še ti hotela? Pa — molči, baba! Sedaj je vse dobro!«

In tako je bilo res. O sv. Martinu je bil v Moravčah semenj. Molek je gnal zopet dva junca na prodaj in bil je tako dobre volje, da je poklical celo mešetarja Miška, da mu jih je pomagal prodajati. Ko so potem sedeli v krčmi pri kozarcu vina, je dejal stari modro in slovesno: »To vam povem! Babja vera — to je neumost! Vsak pazi in varuj svoje reči in svoj imek, — potem ni treba iskati pomoči pri čarodejih in starih babah — in tudi pri sodičih ne! Bog daj dobro zdravje, možje!«

In napil je iz polnega kozarca svojim sosedom. (Konec)

od zatohlega vzduha. Pod temnim zelenjem se je svetil obraz kakor iz belega kamna izklesan. Ob poslednjem vzdihu se je bila nasmehnila in tisti smehljaj je ostal na ustnicah. Bral sem nekoč, ko je umiral svet mož. Vsa izba je bila polna sorodnikov, prijateljev in občudovalcev, jok in stok se je razlegal prav na cesto. Ali v tistem trenutku, ko je sveti mož izdihnil, so prestrašeni pobegnili sorodniki, prijatelji in občudovalci in se niso vrnili. Obraz se mu je nenadoma spačil, ves drug je bil, prejšnjemu čisto nič podoben, kakor da je bila pustna krinka padla od njega. V poslednjem hipu se je grešna duša razgalila, kajti smrt ne pozna laži in hinavščine.

Tista zgodba je resnična. Kadar se tiho zapro duri za življenjem, izreče vest svojo pravično in neizprosno sodbo; in ta sodba

je z različnimi črkami napisana na čelu, na licih in ustnih. Če bi hotel risati dušo in skrito misel človeka, bi ga risal spečega ali mrtvega. Poznal sem jih, ki so prestrašeni planili iz spanja, ko so začutili na čelu pogled izprašujočih, bdečih oči. Tako bi se prestrašil grešnik, ki bi nenadoma in nepripravljen ugledal sodnika pred seboj.

V smehljaju materinem je bilo kakor sladek počitek po dolgi, dolgi poti, kakor bogato plačilo za ves strašni, do zadnjega hipa nepripoznani in nepoplacani trud, kakor tisočkratno povračilo za neizmerno trpljenje. Vsa blagost in čistoča, neoskrnjena od grenkih dni, od prečutih noči, od skrbi in bridkosti, se je razodevala na mrtvih ustnicah.

Videl sem malo v nemirni, dremotni svetlobi sveče. Papir je bil slab, svinčnik pa je bil pretrd. Vendar se mi zdi še sedaj, da podoba ni bila čisto pogrešena ter da je odseval z nje vsaj žarek tiste lepote, plemenitosti in otroške, verne zaupljivosti, ki sem jo gledal pred seboj bolj z ljubeznijo svojega srca, nego s svojimi razbolelimi očmi. Iz težkih senc, iz opojnega vzduha in izpod črnege, sajastega dima sveč, se je svetil bel, smehljajoč obraz, kakor upanje in vera iz bridkosti.

Ko sem odpotoval na Dunaj, sem vzel podobo s seboj. Spravil sem jo med knjige in papirje ter je nisem videl dolga leta. Zgodilo pa se je nekoč, da sem bil do smrti truden popotništva, skrbi in samomučenja. Zakaj človek postane časih kakor pred ogledalom, premeri z enim samim pogledom svoje življenje, vse od prvih let, pa do tistega zadnjega dne, ki je skrit tam daleč v prihodnosti; prebledé mu lica, srce mu zastane: »Kod si hodil nesrečne? Čemu še dalje skozi puščino?«

Tisto jutro sem iskal med knjigami in papirji, da bi našel podobo svoje matere, da bi se poslovil od edinega obraza, ki sem ga v tistem trenutku ljubil. Iskal sem dolgo. Papirji so bili prašni in zarumeneli, na nekaterih se je komaj še poznala pisava. Pesmi so bile še iz otroških let, in zgodbe, v katerih še ni bilo grenkobe poznejših.

Ko se mi je tresel v rokah oprášeni, zarumeneli papir, me je spreletel mraz od groze. Nekoč je bila tam materina podoba, zdaj je ni bilo več. Komaj da so se poznale izglajene, zabledele sence, komaj še da se je svetilo izza njih megleno in motno, kakor zastrta luč. Očital sem si v svojem srcu:

Daleč je njen grob, zapuščen od vseh, samotni in žalosten, kakor so grobovi neznanih popotnikov: Daleč je ona sama, pozabljena od nas, ki smo se bili brez vodnika in brez oilja razbegli po svetu kakor jata golobov, kadar plane mednje jastreb — smrt. Kakor njen grob in kakor ona sama: tuja in daljna je njena podoba mojim očem, ker je bila dolga leta tuja in daljna moji duši!

(Konec na 8. strani)

N. V. GOGOLJ:

7

Majska noč ali utopljenka

»Pravih časov si se spomnil,« je posmehljivo odvrnil žganjar. »Takrat od Kremenčuga do samih Romen nista stali niti dve žganjarji, Danes — danes pa je prišlo tako daleč, da žganja ne bodo več kakor pošteni kristjani kuhali z drvmi, ampak z neko hudičovo paro. To so si izmislili ti prekleti Nemci.« Pri teh besedah je žganjar gledal na mizo in na svoje roke, ki jih je bil položil nanjo. »Kako bodo kuhali s paro, to vedi sam Bog!«

»Kakšni bedaki, naj mi oprostí Bog, so ti Nemci!« je dejal starosta. »S palicami bi jih pretépel, te pasje duše. Ali se je kdaj slišalo, da bi se žganje kuhalo s paro? Če bi bilo temu tako, bi človek niti žlice boršča ne mogel nesti k ustom, ne da bi jih poparil, kakor se popari mlado prase...«

»Ali misliš, kum, pri nas ves čas živeti brez svoje žene?« se je vmešala v pogovor starostova svakinja, ki je s prekrižanimi nogami čepela na peči.

»Čemu mi pa bo?«

»Mar ni lepa?« je vprašal starosta in uprl nanj svoje oko, ki je oživilo.

»Kakšna lepa! Stara je ko hudir in njeno lice je tako gubasto kakor prazna mošnja.« Zavaljeno truplo žganjarja se je spet streslo v gromkem krohotu.

Ta hip je zunaj nekaj začelo škrebati

— vrata so se razpahnila in pojavil se je kmetič, ki je stopil čez prag, ne da bi se odknil. Sredi izbe je obstal, kakor da nekaj razmišlja, široko zajajal in gledal v strop. To je bil naš znanec Kalenik.

»Tako, prišel sem torej domov,« je dejal in sedel na klop pri vratih, ne da bi se zmenil za pričujoče. »Sam hudožec mi je začaral pot, da je bila daljša in daljša. Greš, greš, konca pa nil Noge so mi take, kakor da mi jih je kdo polomil. Vzemí, baba, kožuh, in mi ga postelji sem! Na peč k tebi ne polezem, bogme da ne, bole me noge, kakó bole! Vzemí ga, tam leži v kotu; pazi, da ne prevrneš lonca s tobakom. Čakaj, rajši ne, pusti ga, najbrž si danes pijana... Pusti, sam ga poiščem.«

Kalenik je hotel vstati, toda nepremagljiva sila ga je prikovala na klop.

»Tega pa ne,« je vzrojil starosta, »pride ti v tujo hišo in zapoveduje, kakor da bi bil doma. Ven ga vržem!«

»Pusti ga, kum, naj si oddahne!« je dejal žganjar, ki je starosto zadrževal. »To je koristen človek; če bi bilo več takih, bi naša žganjarna cvetela nič kako...«

Žganjar pa se pijanega kozaka ni bil usmilil iz dobrodušja; bil je praznoveren in je vedel, da ne prinese sreče, če kdo na žene človeka, ki je pravkar sedel na klop.

»Zdi se mi, da se staram,« je mrmral Kalenik in se zleknil po klopi. »Če bi bil vsaj pijan, pa nisem, bogme da nisem! Ne lažem! Samemu starosti povem to v brk. Kaj

pa je starosta, da bi mu ne povedal? Mar se ga bojim? Crkne naj, pasji sin! Plujem nanj! Naj ga, enookega hudiča, povozi voz! Pri takem mrazu, pa poliva krščanske ljudi...«

»Glej jo, svinjo, prileze v bajto, pa že postavi parklje na mizo,« se je spet razhudil starosta in vstal izza mize, da obračuna s pijanim kozakom. Ta hip pa prileti skozi okno v izbo velik kamen, da so se šipe razletele v drobce, in pade starosti tik pred noge. Starosta je obstal kakor ukopan... »Kateri malopridnež neki si je to dovolil?« je dejal in pobral kamen. »Kaj hitro bi ga odvadil lučati kamenje! Kakšne norčije so to!« Ogledoval je kamen z očmi, ki so se iskriale od srda. »Da bi se zadavil s tem kammom, nepridiprav!«

»Stoj! Stoj!« je vzkliknil žganjar, ki je prebledel. »Bog varuj, ne kolni tako krščanskega človeka!«

»Glej ga zagovornika! Naj crkne obešenjak!«

»Molči no vendar! Ali ne veš, kaj se je zgodilo moji pokojni tašči?«

»Tvoji tašči?«

»Da, tašči. Nekega večera, nekoliko ranjšé kakor danes, so sedli večerjat; moja pokojna tašča, pokojni tast, hlapec, dekla in petero otrok. Tašča je vsula cmoke iz kotla v skledo, da bi se vsaj nekoliko ohladili. Po težkem delu je bila družina hudo lačna in ni hotela čakati, da bi se cmoki dolgo hladili. Natikali so jih na lesene palčice

in jih začeli žvečiti. Kar se pojavi v izbi neznanec: od kod se je vzela, katere rodovine je? Bog veči; prosi, naj mu dovolijo sestti za mizo. Kdo ne bi napasel lačnega človeka? Dali so mu palčico. Gost pa je začel cmoke tako otepati, da so zginjali v njegovem goltancu kakor seno, ki ga položiš lačni kravi. Preden so domači utegnili pospraviti vsak svoj cmok in seči v skledo po drugega, je bilo dno tako čisto kakor skedenj na gosposkem dvoru. Tašča je vsula v skledo novih cmokov; menila je, da se je gost najedel do sita in bo postal skromnejši. Kaj šel še bolj je začel basati vase, tako da je izpraznil tudi drugo skledo. »Da bi te zlodej zadavil ob cmokih!« je mislila pri sebi tašča. V tem hipu se je neznanec zaletel cmok v grlu, padel je vznak in izdihnil. Zadavil se je.«

»Prav se mu je zgodilo, prekletemu požeruh!« je razsodil starosta.

»Človek bi rekel da, toda stvar se s tem ni končala. Odsihdob tašča nima več miru. Komaj napoči noč, že se prikaže pokojnik. Zajezdi dimnik in med zobmi drži cmok. Podnevi je vse mirno, ni ga ne slišati ne videti. Kakor hitro se zmračí, pa sedi pasja duša na dimniku.«

»In drži cmok med zobmi?«

»Cmok med zobmi.«

»Čudna stvar, kum. Tudi jaz sem slišal nekaj podobnega, ko je bila še živa moja rajnica...«

(Se nadaljuje)

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

Prejšnji teden se je pridružil štebenjskim gasilcem, katerim je bil meke vrste vseznal, ko so se odpeljali na Jadransko morje na nedeljski izlet. Ko so bili v nedeljo na Reki pri maši, se je Ruprat nenadoma zgrudil in pri padcu utrpel nevarne notranje poškodbe, česar pa na zunaj ni bilo videti. Izletniki so se takoj napotili domov. In ko so prispeli v žel. Kaplo, je J. Perč že izdihnil. Rajni zapušča očeta, vdovo in tri nedorasle otroke. Zalujoci družini naše iskreno sožalje!

ŠT. VID V PODJUNI (Iz farne kronike)

Na belo nedeljo, dne 29. aprila je bila v Št. Primožu poroka s sveto mašo, Stanka Polzer — Vazarjev v Spodnjih Vinarah in Anice Kežar — Lekševc na Horcah, ki sta obljubila zvestobo do groba. Vesela svatba je bila pri Voglu. Oba sta pridno sodelovala pri prosvetnem delu. Mlademu, zavednemu paru želimo vse dobro na novi življenjski poti.

Dne 7. majnika je umrla v Rikarji vasi v 82. letu starosti Ana Kuchling. Pokopali smo jo 9. majnika pri fari. Pogrebne obrede je opravil njen sorodnik, č. g. Anton Kuchling, župnik na Bistrici ob Zilji,

ob asistenci štirih duhovnikov. Rajni želimo večni mir, edinemu sinu in sorodnikom pa izražamo naše iskreno sožalje.

Dve plošči lepih pesmi

»SLOVENSKEGA OKTETA«

Pri uredništvu »Našega tednika« lahko naročite naslednji dve plošči narodnih in umetnih pesmi, s katerimi je odlični »Slovenski oktet« žel uspehe po vsej Evropi.

Prvo ploščo je izdala znana holandska firma Philips in vsebuje te slovenske pesmi: **Ti puob'č ja kna lumpej!** (venček koroških narodnih, priredil Pavle Kernjak), **Lastovki v slovo** (narodna, prir. R. Simoniti), **Flosarska** (narodna, priredil O. Dev), **Kaj b' jest tebi dau** (goriška, priredil F. Marolt), **Ribniška**, (narodna, priredil F. Marolt) in **Svatovske** (belokranjska priredil M. Tomc); nadalje pa še **Dremle mi se, dremle** (hrvatska priredil K. Odač), **Bolen mi leži** (makedonska, priredil Rado Simoniti), **Kolo** (priredil V. Mirk), **Plovi, plovi** (dalmatinska, priredil R. Simoniti). — Cena 115.— šil.

Drugo ploščo pa je izdal »Phonoklub« v Stuttgartu in vsebuje naslednje pesmi:

Zabja svatba (Vinke Vodopivec). — **Nocoj pa, oh, nocoj** (Slovenska narodna). —

Bojo mi, Bojo (Srbska narodna). — **Pa se sliš'** (Slovenska narodna). — **Moj očka ima konjička dva** (Slovenska narodna). **Omili mi u selu divojka** (Dalmatinska narodna). — **Mlatiči** (slovenska skladba Kamila Maška). — **Ruske narodne: Ej uhnjem**, — **Večerni zvon**, — **Dvanajst razbojnikov**, — **Tožno doni zvonček**, — **Kozaška**. — Cena 100.— šilingov.

NJENA PODOBA

(Nadaljevanje s 7. strani)

Stopil sem k oknu, da bi pogledal, če je moč ljubezni in spomina velika dovolj, da bi iz senc in prahu prikazala zbledeli obraz. Z očesom nisem videl, komaj da sem z mislijo slutil zabrisane poteze, luči in sence, ki so se brezoblične prelivalle druga v drugo. Poskušal sem, da bi odgrnil tisti sivi zastor; roka pa mi je bila okorna in plaha, obraz, ki sem ga priklical, mi je bil tuj; ni bilo na njem tistega smehljaja, ki je razodeval zadnjo tolažbo in slavno odrešenje, ni bilo plemenitosti, očiščene in utrujene v bridkosti. In ni bilo ljubezni, ki bi govorila z menoj tiho in prijazno v tej grenki uri.

Z dlanimi sem zakril oči; tedaj se je prikazala, pred menoj tako čista in jasna,

kakor sem jo videl pred davnimi leti. Le njene ustnice se nikoli v življenju niso tako smehljale — zadnji, predsmrtni smehljaj je bil, ves blag in miren v poslednjem spoznanju.

»Kaj bi storil, otrok nespametni, kaj bi storil sebi in meni?«

Kakor da bi se v daljavi megle razmikale pred mladim soncem, pred novim življenjem; pokoj mi je segel v srce, malodušnost je izginila. Nikoli več nisem poizkušal, da bi narisal na papir, kar je bilo vtisnjeno v najgloblji in najsvetejši globočini mojega srca. V vsakem človeku je skrita beseda, ki je ne more in ne sme izreči in ki bo napisana morda šele ob smrtni uri na njegovih ustnicah. V vsakem človeku živi slika, ki je ne sme in ne more naslikati, če bi bil sam Lionardo in ki bo naslikana šele na mrtvem obrazu njegovem.

Ne vem, kam sem ga bil spravil in kje je zdaj tisti papir. V mojem srcu je materina podoba — lepota in blagost, kakor je nikoli in nikjer nisem videl in ki jo bodo ugledale šele moje umirajoče oči...

Oglašuj v našem listu!

forum Angebote:

Zur Kommunion und Firmung!

Knaben- und Mädchenbekleidung
Handtaschen
Schuhe
Schmuck
Knaben- und Mädchenuhren

— Schweizer Werk — 1 Jahr Garantie
und viele andere Geschenke zu günstigen Preisen.

GÖC KAUFHAUS forum
KLAGENFURT, Bahnhofstrasse 37

Sporočamo nadvse žalostno vest, da nas je po nedoumljivem sklepu Vsemogočnega nenadoma zapustil ljubljeni mož, dobri oče, sin, brat in svak, gospod

JANEZ PORTSCH
pd. Rupret

v nedeljo, dne 20. maja 1962, star šele 37 let, maziljen s sv. poslednjim oljem.

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 23. maja 1962, ob 4. uri popoldne na domačem pokopališču v Šebnu.

Šteben pri Globasnici, 22. maja 1962.

V neizmerni žalosti:

KAREL, HANZEJ in PAVEL, otroci
MARGARETA, por. Zankl, sestra

ANA, žena
LUDOVIK, oče

v imenu vseh sorodnikov.

ZUM WELT-MILCHTAG!

Unterkärntner Molkerei

IN KLAGENFURT, registrierte Genossenschaft m. b. H.

Betrieb: KLAGENFURT, SIRIUSSTR. 32, Telefon 44-11 und 43-06

60 eigene Filialen in Klagenfurt

Filialen in: KRUMPENDORF, PÖRTSCHACH, VELDEN, MARIA-WÖRTH, REIFNITZ, FERLACH und GRAFENSTEIN

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 28. 5.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za ženo in dekle. — 18.00 Pesmi za mladino. — TOREK, 29. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Slovenske umetne pesmi. — SREDA, 30. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 31. 5.: 7.30 Pesem o vigradi... — PETEK, 1. 6.: 14.15 Poročila, objave. — To in ono. — SOBOTA, 2. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.28 Za našo vas. — NEDELJA, 3. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

MALI OGLASI

ŠOFERJA za UNIMOG iščemo takoj. Ponudbe na: Zaga Drevlje, P. Feistritz/Gail.

STADLER Möbel

Wir bieten den Hotels, Fremdenpensionen und Privatvermietern ein einwandfreies, modernes

Fremdenzimmer

in Hartholz, bestehend aus:
1 Kasten für Kleider und Wäsche
1 Bett
1 Nachtkästchen

S 2.010.—

1 Kasten für Kleider und Wäsche
2 Betten
2 Nachtkästchen

S 2.510.—

1 Betteinsatz \$ 192.—
1 Federkernmatratze, dreiteilig (Damastgradl) \$ 450.—
Bettvorleger von \$ 68.— aufwärts

Bettüberdecken aus Vorhangstoffresten zum halben Neuwert
Zustellung franko Haus mit eigenen Möbelautos
Weitgehende Zahlungerleichterungen
Bestellen Sie rechtzeitig, damit Sie prompt beliefert werden können
Besichtigung jederzeit unverbindlich im

„Haus der guten Möbel“

Klagenfurt, Theatergasse 4, Telefon 50-24

KLAVIRJE, HARMONIJE - nove in rabljene, pa tudi vse „JOKA“-izdelke po ugodnih cenah pri **FRANZ KREUZER's WfW.** prodaja pohištva in klavirjev
Klagenfurt, Kardinalplatz 1 tel. 23-60

Kern
FAHRZEUGE RADIOHAUS ELEKTROWAREN

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus KERN
Klagenfurt, Burggasse

Ugodna plačila na obroke

Najnovije kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinjske potreščine
ugodno in na obroke pri
HANS WERNIG
KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Blago za poletne obleke, posteljno perilo
Velika izbira -- zelo ugodne cene
L. Maurer
Klagenfurt Alter Platz 35

Pomladanske novosti!

OBLEKE

BLUZE

KRILA

tudi za močne dame

Ros König

Klagenfurt, Bahnhofstraße 9